Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 24 | Łódź, Poniedziałek, 28 Stycznia 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ד שבט תרצ"ה | № 24

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

גערינג אין ווארשא

ער איז געקומען אויף יאגד אין ביאלאוויעזש

וו א ר ש א, 27 (טעלעפאניש)

היינט פריה איז געקומען קיין ווארשא דער פריסישער פרעמיער, הערמאן גערינג, אין דער בעגלייטונג פונם שעף פונם דייטשען מלוכה'שען וואלד וועזען, פאן קערפעל, יאגד שעף הויזענדארף און די אדיוטאנטען: פאדפולק, באדענשאץ און קאפיטאן מענטע.

נאך דעם קבלת פנים אויפן וואגזאל און דעם ארומפאהרען איבער דער שטאט, איז גערינג אויפגענומען געווארען אויף א פייערליכען פריה שטיק ביים אויסערן מיניסטער.

נאכן פריהשטיק איז גערינג צוזאמען מיט זיינע בעגלייטער אפגעפאהרען קיין ביאלאוועזש, וואו ער וועט זיך בעטייליגען אין דער יאגד, וואס ווערט איינגעארדענט דורכן מלוכה פרע זידענט.

נסים וואס טרעפען אלץ
גערינגס א נייער אינטערוויאו

ב ע ר ל י ן, 27 (ספ. טעל.)

אין שייכות מיטן צווייטען יאהרצייט פון דער נאציאנאל סאציאליסטישער רעוואלוציע האט דער „פעלקישער בעאבאכטער" היינט אפגעדרוקט אנ'אינטערוויאו מיטן פרעמיער גערינג, אין וועל כען עס ווערט צ. א. געזאגט:

„ערב דעם 30 יאנואר 1933 זענען מיר גע ווען אין א צושטאנד פון העכסטער שפאנונג. עס האט זיך ארויסגעוויזען. אז אונזערע מאזאליעדיגע צוגרייטונגען וועלען אין לעצטען מאמענט צושטערט ווערען דורך א געוואלדיגען אטענטאט און די אינ טריגעס פון שלייכערן. דעם 29 יאנואר איז אלץ גענוי אויסגעפלאנט געווארען. אבער אין אווענד האבען צו אונז דערגרייכט קלאנגען, אז די „רייכס וועהר" זאל מאביליזירט ווערען, און אז שלייכער גרייט צו א געוואלטזאמער רעוואלטע, בכדי נישט צוצולאזען צו א לעגאלער בילדונג פון א רעגירונג.

דאס האט בעדייט אנ'אויסערגעוועהנליכע אנשפאנונג פון די נערוועז. דער „פיהרער" האט זיך אבער די מיה געגעבען, דאס דער דאזיגער פלאן זאל נישט צושטאנד קומען. דעם 30 יאנואר 1 בייטאג זענען מיר אוועק צום גרייז גרויען פעלדמארשאל. מיר זענען דארט געווען א קורצע צייט. די נאמינאציע האט געדויערט בלויז 7 מינוט. דערמאהנענדיג זיך אין דעם מאמענט, קאן איך בלויז פעסטשטעלען: גארנישט לאזט זיך דא דערקלעהרען און משער זיין מיט'ן שכל. (גערעכט!) דאס אלץ צוזאמען איז בלויז איין נס, וועגען וועלכען דאס פאלק האט געקעמפט אין משך פון 14 יאהר.

פערפלייצונגס-קאטאסטראפע ביים מיסיסיפי

נ י ו י א ר ק, 27 (ספ. טעל.)

לויט ביז איצטיגע אויסרעכענונגען גרייכען די היזקות, וואס עס האט אנגעמאכט די פערפליי צונג פונם טייך מיסיסיפי, העכער 5 מיליאן דאלאר.

די צאהל מענשען, וואס האבען פערלוירען דעם דאך איבערן קאפ שטייגט איבער 25 טויזענד.

נ י ו י א ר ק, 27 (ספ. טעל.)

א הויכער מלוכה בעאמטער, וועלכער איז ארויסגעפאהרען אויפ'ן שטח פון דער פערפלייצונג שטעלט פעסט, אז די צאהל קרבנות איז אזוי גרויס, דאס קיינמאל וועט מען זי שוין נישט קאנען גענוי פעסטשטעלען...

די געליטענע פון דער פערפלייצונג — ווייסע און שווארצע - בעטען זיך רחמים מ'זאל זיי צושטעלען שפייזונג און אנגעטועכץ.

טויזענדער שטיק בהמות זענען דערטרונקען געווארען.

די סאניטאר מאכט ארביים טאג ווי נאכט, בכדי לייכטער צו מאכען די אומגליקליכע און אום כדי אויסצומיידען אנ'עפידעמיע.

הכחשות פון דער „טאסס"-אגענטור

מ א ס ק ו ו ע, 27 (ספ. טעל.)

די טאסס־אגענטור לייקענט אפ די ידיעות, וואס האבען זיך לעצטענס בעוויזען אין דער אויס־לענדי'שער פרעסע וועגען א צוזאמענשטויס פון סאוויעטישע אפטיילונגען מיט יאפאניש־מאנדזשו־רישע אין דער געגענד פון דער אזערע בוינאר, 200 קילאמעטער פון דער סאוויעטישער גרענעץ.

די טאסס־אגענטור לייקענט אויך אין די ידי־עות, אז דאס מאנגאלישע מיליטער איז געווען אונטער סאוויעטישער אנפיהרערשאפט, און אז א סאוויעטישער עראפלאן איז געפלויגען איבערן מאנ דזשוקא־טעריטאריום און געשאסען אויף מאנדזשו־רישע הערפער לעם כיילאר.

„טאסס" דריקט אויס די מיינונג, אז אזעלכע מין ידיעות ווערען בכיוון פערשפרייט דורך קריי זען, וואס חלומ'ען וועגען מיליטערישע קאמפליקאר־ציעס אויפ'ן ווייטען מזרח.

קריגס-צושטאנד אין באטאן-רוזש

נ י ו - א ר ל ע א ן, 27 (ספ. טעל.)

מחמת דער ענטדעקטער פערשווערונג אויפ'ן לעבען פונ'ם סענאטאר לאנג, דעם פאקטישען דיקטאטאר פונ'ם שטאט לוויזנא, איז אין באטאן־רוזש, דעם הויפט־שטאט פונ'ם שטאט, דערקלערט געווארען קריגס־צושטאנד. 4 פאליציי־אפיצירען, וואס ווערען פערדעכטיגט אין אנטיילנעהמען אין דער פערשווערונג, זענען ארעסטירט געווארען. 4 קאמפאניעס פון דער נאציאנאלער גווארדיע און פונם פעדעראלען מיליטער, אונטער דער אנפיה רונג פונם סענאטאר לאנג האבען ציזאגט 500 בעוואפענטע מענשען, וועלכע האבען גערעכנט פער נומען דעם יוסטיץ פאלאץ. כמעט אלע אויפשטענ דיגע זענען ארעסטירט געווארען.

ווער זענען די מערדער פון פארמיס'ן?

פ ר א ג, 27 (ספ. טעל.)

לויט ווי די פרעסע איז מודיע, איז אין רע זולטאט פון דער אויספארשונג מכוח דעם מארד פונ'ם אינזש. פארמיס פעסטגעשטעלט געווארען, אז איינער פון די מערדער, מילער איז נאכן ערשטען מאל זיין אין האטעלעכעל, וואו עס האט געוואוינט פארמיס, און נאכ'ן בעקענען זיך מיט איהם אפגע פלויגען דעם 17 ד. ח. קיין בערלין, פונוואנען ער איז צוריקגעקומען דעם 18. מען איז זיך דא משער אז קיין בערלין איז ער געפאהרען וועגען אינסטרוקציעס. אין די קרייזען פון דער דייטשער עמיגראציע פערזיכערט מען, אז מילער איז א מיטגליד פון דער בערלינער פאליטישער פאליציי.

דער צווייטער מעדער, שובערט, זאל זיין בעקאנט אין וויען, וואו ער האט געארבייט מעשים אין זומער 1933, אין דער צענטראלע פון דער נאציאנאל סאציאליסטישער פארטיי.

מען האט אויך פערהערט מיטגלידער פון דער דייטשער עמיגראציע און צווישען זיי אויך שטרא סערן. דערביי זענען ארעסטירט געווארען עטליכע עמיגראנטען, וועלכע מען איז חושד אין פיהרען שפיאנאזש לטובת דייטשלאנד.

וועגען דעם אומגעקומענעם פארמיס רעדען די שטראסער לייט, אז ער איז בעקאנט געווען אין דייטשלאנד אלס א ספעציאליסט פון קורצע כוואליעס און געהאט אויף דעם דאזיגען געביט א סך ערפינדונגען.

מארשאל פילסודסקיס שריפטען אין דייטש

ב ע ר ל י ן, 27 (ספ. טעל.)

„נאציאנאל־צייטונג" איז מודיע, אז אין דעם לויפענדען יאהר וועלען אין איהר פערלאג ארויס 4 בענדער פון דעם מארשאל פילסודסקיס שריפטען, וואס נעהמען ארום זיינע רעדעס און בעפעהלען.

די איבערזעצונג מאכט דער פוילישער גענעראל קאנסול אין אמסטערדאם, קאטשקאווסקי, וועלכער האט צ. א. איבערזעצט אויף דייטש ריימאנטס — „כלאפי".

כינעזיש-יאפאנישע קאנפערענץ

ט א ק י א, 27 (ספ. טעל.)

אפיציעל איז מען מודיע, אז די כינעזיש יאפאנישע קאנפערענץ וועט פארקומען אין קאלגאן דעם 10 פעברואר.

ט א ק י א, 27 (ספ. טעל.)

דא איז דערהאלטען געווארען א ידיעה פון פעקין, אז די יאפאנישע מיליטער אטאשעס אין פעקין און אין קאלגאן האבען גערעכנט אפגעהאל טען א קאנפערענץ מיט די כינעזישע דעלעגאטען. עס איז גערעדט געווארען וועגען דעפיניטיווען ערלעדיגען דעם סכסוך וועגען דזשעהאל.

אונטער'ן שאטען פון טויט-שטראף

א ו י ע ד א, 27 (ספ. טעל.)

אין מיטען חודש פעברואר וועט פארקומען דער פראצעס פונ'ם סאציאליסטישען דעפוטאט מענענדעז, איינעם פון די אנפיהרער פונ'ם אויפ שטאנד אין אסטוריען. דעם בעשולדיגטען דראהט טויט שטראף.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „אגרא-יוד" אין ווארשא
העכער טויזענד מיטגלידער פון ווארשא און דער פראווינץ

וו א ר ש א, 27 (יט"א טעלעגראפיש)

אין זאל פון קאנסערוואטאריום איז פארגע קומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון „אגראיוד", צו וועלכער ס'זענען געקומען העכער טויזענד מיטגלידער פון ווארשע און פון דער פראווינץ.

נאך די בעגריסונגען האט דער סעקרעטאר אפגעגעבען א באריכט פון דער טעטיגקייט פון וועלכען ס'איז צו זעהען, אז די צאהל מיטגלידער איז געשטיגען פון 40 אויף 3 טויזענד. די גרעסטע אפטיילונג געפונט זיך אין לאדז (1200 מיטגלידער). נאך לאדז געהט לעמבערג, ביאליסטאק א.אז.וו.

אדוו. גאלדוואג האט אפגעגעבען דעם באריכט פון אויפזיכטס ראט. נאך די דיסקוסיעס זענען געהאלטען געווארען א רייה רעפעראטען. צום סוף זענען אנגענומען געווארען א רייה רעזאלוציעס און א בעגריסונג פון די בויער פון בירא בידזשאן.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין: פראפ. עהרענרייך, אדוו. גאלדוואג, אדוו. שייניגער אדוו. גאלדבערג, אדוו. סוראוויטש, פראפ. ברוידע און אינזש. טיגער.

יודישע סוחרים דארפען נישט קויפען
קיין דייטשע שטאהל און גאלאנטעריע-אויסארבייטונגען

וו א ר ש א. (יט"א) ווי דער ווארשאווער קא־מיטעט פאר דער אנטי־היטלעריסטישער ווירט־שאפטליכער אקציע ווערט געוואהר, בעציהען לעצ טענס פון דייטשלאנד געוויסע יודישע פירמעס ראזיר־מאש־נקעס, שערלעך, פען־מעסערלעך, גאל־ווסער, צודאטען צו מאניקור און עהנליכע אר־טיקלען.

דער קאמיטעט ווארענט די סוחרים, וואס האנ דלען מיט די דערמאנטע אויסארבייטונגען, אז זיי זאלען פאר יעדען פרייז אויפהערען צו בע־ציהען די דייטשע שטאהל און גאלאנטעריע אר־טיקלען, נישט דירעקט פון דייטשלאנד, נישט דורך דער פערמיטלונג פון דייטשע אגענטען.

די דאזיגע ארטיקלען קאן מען פילשטענדיג ערזעצען דורך אינלענדישע אויסארבייטונגען אבער אויך מיט די צעלביגע ארטיקלען פון טשעכא סלאוואקיי, ענגלאנד און פראנקרייך.

דעם ווארשאווער קאמיטעט זענען בעקאנט די נעמען פון די פירמעס, וואס ברעכען די איינהייט פון דער באיקאט־אקציע, אויב די איצטיגע התראה וועט נישט האבען די געהעריגע ווירקונג, וועט דער קאמיטעט זיין געצוואונגען צו פערעפענטלי־כען אין דער פרעסע די נעמען פון די באיקאט־ברעכער.

גלייכצייטיג ווענדעט זיך דער קאמיטעט צו אלע יודישע קאנסומענטען, אז זיי זאלען דורכ־אויס אפווארפען די זיי אנגעבאטענע דייטשע אר־טיקלען פון דער שטאהל און גאלאנטעריע־בראנזשע. זאל קיינער נישט אויסגעבען קיין גראשען אויף סחורות. וואס שטאמען פון היטלעריסטישען דייטשלאנד.

מאיר בערלין צוריקגעצויגען זיין רעזיגנאציע
פון וועלט פערבאנד „מזרחי"

י ר ו ש ל י ם. 27 (יט"א טעלעגראפיש)

הרב מאיר בערלין האט צוריקגעצויגען זיין רעזיגנאציע פון וועלט פערבאנד „מזרחי".

יצחק גרינבוים וועגן סערטיפיקאַטן=הונגער

פּרעסע=קאָנפערענץ אין עליה=דעפּאַרטאַמענט פון דער יוד. אגענץ

רעפעראַט פון י. גרינבוים

ירושלים (יט"א) די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ האָט — ווי יט"א האָט שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט — גערופן אַ פּרעסע־קאָנפערענץ, אויף וועלכער דער לייטער פון דער מחלקת־העליה, יצחק גרינבוים האָט רעפערירט דעם איצטיגען מצב פון דער עליה קיין א"י.

מיר שטעהען איצט אין אַ תקופה פון

אַ מאַסען=עליה

האָט ה' גרינבוים ערקלערט. אין 1933 האָבען קיין א"י עולה געווען בין 30 טויזענד מאַן, אין 1934 האָט די צאָהל עולים דערגרייכט בין 42 טויזענד פון אַלע קאַטעגאָריעס, אלזא, אַ שטייגערונג פון כמעט 40 פּראָצ. אויב מיר זאָלען אָבער רעכענען די עליה אויף סערטיפיקאַטען, קומט אויס, אַז זי איז גאָר נישט אַזוי גרויס. אויפ'ן לעצטען שעדיול האָבען מיר בעקומען 7500 סערטיפיקאַטען. אמת, מען האָט אונז געמאָלדען, אַז מיר האָבען רעכט צו בעקומען 9700, מען האָט אָבער אַראָפּגערעכענט 2200 סערטיפיקאַטען פאַר טוריסטען און אומלעגאַלע עולים. עס איז נישט אמת, אַז די 2200 סערטיפיקאַטען זענען שוין ערטיילט געוואָרען בלויז פאַר טוריסטען. פון די 7500 סערטיפיקאַטען האָט די רעגירונג פאַר זיך רעזערווירט 450 פאַר טוריסטען פון דער אַרבייטער־קאַטעגאָריע, אַזוי אַז צו פערטיילען זענען געבליבען 7050 סערטיפיקאַטען. אין דער ווירקליכקייט איז די דאָזיגע צאָהל געווען נאָך קלענער צוליב די ביינע בעדינגונגען, וואָס זענען דורך דער רעגירונג איינגעשטעלט געוואָרען אין לעצטען שעדיול.

500 סערטיפיקאַטען זענען אויסגעטיילט געוואָרען פאַר אינדוסטריעלער, וואָס זאָלען איינלאַדען פאַכמענער. עס פלעגט אָבער טרעפען, אַז עס פלעגען קומען דווקא נישט־פאַכמענער און פערזאָנען, וואָס האָבען נישט געוואַרט אויף זייער ריי׳ה, האָבען בעקומען פריהער ווי די יעניגע, וואָס האָבען געוואַרט אויף צוויי יאָהר און העכער. לעצטענס איז פערהאַן די מעגליכקייט צו פערבעסערן דעם דאָזיגען שטאַנד דורך דער פערמיטלונג פון האַנדווערקער־פערבאַנד, וועלכער קען אויף זיך נעהמען די אחריות פאַר די עולים.

פאַר די התאחדות־האכּרים זענען צוגעטיילט געוואָרען 400 סערטיפיקאַטען. איך האָב נאָך נישט — ערקלערט ה' גרינבוים — קיין אָפיציעלע בעשטעטיגונג, איך האָב אָבער דעם איינדרוק, אַז מיר זענען מיט די לאַנדווירטען געקומען צו אַ הסכם צוצושטעלען זיי אַרבייטער, וואָס טויגען זיך פאַר זיי, לויט זייער איינענעם איינזעהן.

דער דריטער טייל איז בעשטימט געוואָרען פאַר תּימנים — 350 סערטיפיקאַטען. מען האָט דעם טייל פערגרעסערט אין הסכּם מיט די לאַנדווירטען, וועלכע האָבען גע׳טענה׳ט, אַז די תּימנים זענען צוגעפּאַסט צו דער אַרבייט אין די קאָלאָניעס. דאָס איז נאָך נישט אַזוי זיכער. אָבער דער אנטייל פון די תּימנים אין פערגרעסערט געוואָרען אויך מחמת דער לאַגע אין תּימן און אַדען.

דער פירטער טייל — 175 סערטיפיקאַטען — איז בעשטימט געוואָרען פאַר טוריסטען, וואָס וואוינען שוין לאַנג אין לאַנד אָהן ערלויבנישען און וואָס עס דראָהט זיי אַ גירוש אויס פאַרמעלע טעמים. אַ טייל פון די סערטיפיקאַטען איז בעשטימט פאַר טוריסטען, וואָס האָבען משפּחות אין הוץ־לאַרץ.

אַט די אַלע צוטיילונגען מאַכען אויס צוזאַמען 1425 סערטיפיקאַטען. אויב מיר זאָלען זיי אַראָפּרעכענען פון די 7050 סערטיפיקאַטען פון גאַנצען שעדיול, פערבלייבען אונז צום צוטיילען בלויז 5600 סערטיפיקאַטען.

פאַר חלוצים זענען פערטיילט געוואָרען צווישען ציוניסטען און נישט־ציוניסטען, וואָס געפינען זיך אין גרויס נויט. אָפּשלאָגענדיג די שטעלען פון די פּאַלעסטינא־אַמטען אין די מזרח־קהלות זענען פערטיילט געוואָרען אַרום 800 סערטיפיקאַטען.

אין פּוילען

זענען פערהאַן בקשות פון 10 טויזענד חלוצים, אויף דעם טייל עולים האָבען מיר אָבער געקענט געבען בלויז 130 סערטיפיקאַטען. דאָס האָט אַרויסגערופען גרויס אומצופרידענהייט, און אַנדערע ווייטערע זעהען אַ סימן, אַז מען רעכענט זיי נישט מיט'ן מיטעלשטאַנד. בכלל זענען פאַר בעלי־מלאכה בעשטימט געוואָרען אַנ'ערך 2000 סערטיפיקאַטען. פאַר פּוילען זענען בעשטימט געוואָרען 180 סערטיפיקאַטען דורך דער פערמיטלונג פון די אינדוסטריעלער און צוזאַמען מיט די דערמאָהנטע 130 מאַכען זיי אויס 310 סערטיפיקאַטען.

דערצו דאַרף מען צורעכענען די סערטיפיקאַטען פאַר קרובים.

פאַר דייטשע פליטים

זענען בעשטימט געוואָרען 20 פּראָצ. פון אַלע סערטיפיקאַטען. פון די 1250 סערטיפיקאַטען פאַר קרובים זענען בעשטימט געוואָרען 650 פאַר פרויען און 400 פאַר מענער.

מען קען אָהן איבערטרייבונג זאָגען, אַז אין פּוילען וואַרטען אויף דער מעגליכקייט עולה צו זיין קיין א"י אַנ'ערך 100 טויזענד מאַן.

לסוף האָט ה' גרינבוים אַרומגערעדט פערשיעדענע אַנדערע עליה־פראַגען און צוו. אַנד.. ערקלערט, אַז להבא וועט מען ביים ערטיילען סערטיפיקאַטען אויך פאָדערן פון די קאַנדידאַטען אַ צוגרייטונג אין די קענטנישען פון דער העברעאישער שפּראַך. אין זומער אָדער הערבסט 1936 וועלען איינגעשטעלט ווערען עקזאַמענס פון העברעיש פאַר עולים־קאַנדידאַטען.

קבורה פון קויבישעוו'ן

מאָסקווע, 27 (ספּ. טעל.

היינט איז פאָרגעקומען די פייערליכע לויה פון קויבישעוו'ן. די אורנע מיט'ן אַש האָט מען אַריינגעטראָגען אין קרעמל. ביי דער קבורה־צערעמאָניע האָבען גערעדט דער פּרעמיער מאָלאָטאָוו און רעפּרעזענטאַנטען פון אַלע ראַטען־רעפּובליקען.

אין דער לויה האָט זיך בראש פון דעם ריזיגען המון בעטייליגט סטאַלין און דער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס

לויט אַ דעקרעט פון דער ראַטען־רעגירונג איז דער נאָמען פון דער שטאָט סאַמאַרע געענדערט געוואָרען אויף קויבישעוו און דער קריין פון מיטעל וואָלגע אויף „קויבישעווסקי קראַי".

אויף קויבישעוו'ס אָרט זאָל בעשטימט ווערען רודזוטאַק.

טוריסטיק קיין ארץ-ישראל

די פרעקווענץ פון טוריסטיק קיין ארץ-ישראל שטייגט מיט יעדען טאָג. א דאנק בעדייטענדע פערלייכטערונגען, וואָס זענען לעצטענס אריינגעטרעטען אין הינזיכט פון פאָרמאַליטעטען אַזוי איז א טוריסטען-רייזע קיין א"י געוואָרען צוטריט-ליך נישט בלויז פאַר רייכערע, נאָר אויך פאַר וועניג בעמיטעלטע מענשען.

זעהר פיל לייסטעט אויף דעם געביט די טוריסטען-אָפּטיילונג ביי דער היגער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וואָס ווענדעט אָן אַלע בעמיהונגען די אונטערנעמונגען רייזעס צו מאַכען וואָס לייכטער און בעקוועמער. עס איז נישטאָ דער חודש, אַז דורך דער פערמיטלונג פון דער דערמאָנטער טוריסטען=אָפּטיילונג זאָל נישט ארויספאָהרען פון לאָדז און דער נאָהענטסטער סביבה א גרעסערע צאָהל פערזאָן קיין ארץ ישראל.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נאָהענטען טוריסטען-סעזאָן צוליב פּורים, פּסח, די מכבי'אדע און אנדערע פעראנשטאלטונגען אין א"י, האָט די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע, ערוואַרטענדיג א גרעסערע צאָהל רעפלעקטאנטען אויף טוריסטישע אויספלוגען, רעזערווירט א רייה קאַבינעס אויף דער שיף און אחוץ דעם, רעאָרגאַניזירט איהר טוריסטען=אָפּטיילונג זי זאָל זיין ביכולת אַלע ווי געהעריג און פּינקטליך צו בעדינען.

הייגטיגע וואָך פאָהרען אָפּ פון אונזער שטאָדט עטליכע צעהנדליג טוריסטען, פאַר וועלכע די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט במשך פון די לעצטע טעג, אין אַנ'איילינען טעמפּאָ, ערלעדיגט אַלע נויטיגע פאָרמאַליטעטען, ווי פּעסער, וויזעס, שיפס-קאַרטען, באַהן בילעטען, בעזונדערע קאַבינעס א.אַ.וו. די דאָזיגע טוריסטען וואָס רעקרוטירען זיך פון די האַנדעלס און אינדוסטריע קרייזען, פאָהרען מעהרסטענטייל מיט דער שיף „פּאָלאָניאַ", וואָס געהט אָפּ פון קאָנסטאַנצא מיטוואָך, דעם 30-טען ה. ח.

די געמיינזאַמע אָפּרייזע פון לאָדז קומען פאַר פון פאַבריקס-וואָקזאַל היינט מאָנטאָג אָוועגד און דינסטאָג פריה. צוליב דעם פּאַראויסגענומענעם געדרענג, איז ווינשענסווערט, אַז די פּאַסאַזשירען זאָלען קומען עטוואָס פריהער און פערנעמען זייערע פּלעצער.

הויך=קאָמיסאַר בעגריסט דעם בירגערמייסטער דיזענהאָף
צו זיין פערלאָזען דאָס בעט

תל-אביב, 27 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער בירגערמייסטער מאיר דיזענהאָף האָט שוין פערלאָזען דאָס בעט. א ספּעציעלער שליח פון הויך קאָמיסאַר האָט דיזענהאָפ'ן איבערגעגעבען אַנ'איינגעהענדיגען בריף פון וואוקאָפּ אין וועלכען ער דריקט אויס די פרייד פון דיזענהאָפס געזונד ווערען און פערזיכערט, אַז נישט בלויז די יודען, נאָר אויך די ענגלענדער האָבען מיט גרויס זאָרג נאָכגעפאָלגט די ידיעות פון דער קראַנקהייט.

דיזענהאָף האָט אויך אויפגענומען רוטענבערג'ן און מיט איהם געהאַט א לענגערען געשפּרעך.

גרויסע פאַבריקס-שרפה אין ווילנע

ווילנע, 27 (טעלעפאָניש).

4 פאַרטאָג איז אויסגעבראָכען אַ שרפה אין פוטער פאַבריק פון סעגאַל אויף פּאָפּלאַווסקאַ 28. עס זענען פערברענט געוואָרען 17 מאַשינען און 15000 פעלעכלעך פון באַראַנען, פיקסען א. א. דער היזק בעטראָפט העכער 350 טויזענד זל.

רעפּרעזענטאַנץ=טעאַטער
„ראָזמאַיטאָשטשי" ציגעל-גאַס 27
טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

היינט מאָנטאָג, ווערט צוליב דער גענעראַל-פּראָבע פון דער מאַרגענדיגער פייערליכער פּרעמיערע – נישט געשפּילט.

מאָרגען דינסטאָג, ד. 29-טען יאַנואַר, אָנהייב פּינקטליך 9.15 אָוונט גאַסטשפּיל פון בערימטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון ריינהאַרדט-און פּיסקאַטאָר-טעאַטערן

אלעקסאַנדער
גראַנאַך

מאָרגען דינסטאָג — צו פּאָפּולערע פרייזען!
גרויסע פייערליכע פּרעמיערע
פון אַלטער קאַציזנע'ס ניי ביהנע-ווערק
אלעקסאַנדער גראַנאַך'ס אויפפ.
וועלט - געוויסען!...

סינטעטישער רעפּאָרטאַזש אין 3 אַקטען, 7 בילדער. די הויפּט-ראָלע „שלום שוואַרצבאַרד — פיהרט אויס אלעקסאַנדער גראַנאַך. 1 בילד: אין מאָסקווע – אין יאָהר 1917; 2 בילד: מעשה פּראָסקוראָוו אין יאָהר 1919; 3 בילד: אין זייגער-מאַכער-וואַרשטאַט פון שלום שוואַרצבאַרד; 4 בילד: דאָס בעגעגעניש מיט'ן אַטאַמאַן פּעטלורא; 5 בילד: שלום שוואַרצבאַרד נאָכ'ן נקמה-אַקט; 6 בילד: אין תּפיסה; 7 בילד: דאָס וועלט-געוויסען... אין פּאַריזער געריכטס=טריבונאַל.
פּרטים - אין מאָרגענדיגען אַנאָנס.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאַנק דעם ה'
ד"ר לובראַניעצקי
פאַר זיין ענערגישער בעמיהונג ביים ערטיילען מיר מעדיצינישע הילף אין דער צייט פון מיין קראַנקהייט.
אַ דאַנק זיינע מעדיצינישע הילף בין איך צו מיין געזונד צוריקגעקומען.
פאַביאַן בערלינער
וואָולטשאַנסקאַ 61. 5969

Dr
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען- און האַרץ-קראַנקה.
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
שערפּיעז 37 (בענעדיקטאַ) 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

אכטונג, וואַרשאַרניע=בעזיצער!
געוועלבער. סטראַגאַנעס און בודקעס.
היינט מאָנטאָג, ד. 28 יאַנואַר 1935, פּינקטליך 9 אָוונט קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל פּאָמאָרסקאַ 15
אַנ'אַלגעמיינע פערזאַמלונג
געווידמעט די פראַגע פון פאַמעראַנצען קויף און פערקויף מיט דער בעטייליגונג פון ראַטמאַן און פונס פיאָטר כּאַרי און פערייאַנס=פּרעזעס יחיאל פינט-שעווסקי. קומט אַלע מאַסענווייז און פּינקטליך, ווייל עס ליגט אין אייערע אייגענע אינטערעסען.
צענטראַלער קליינהענדלער-פעראיין
פּאָמאָרסקאַ 15. 5979

ערשטע יודישע שלייפעריי
„ZGODA" א. פּ.
לאָדז, ציגעל=גאַס 2, טעל. 134-51
(רוג פּיעטריקאָווער)
מאַכט בעקאַנט, אַז זי נעמט אָן צו שלייפען און שאַרפען אַלערליי מכשירים פאַר פליישערס, שניידער, איינבינדער. פריזיערס זאָווי גליטשערס אז"וו
ערשטקלאַסיגע אויספיהרונג! סאָלידע בעהאַנדלונג!
ביליגע פּרייזען!

פאַר גאָרד,
בּיזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

AMBULATORJUM
ZŁAMAN
(צובראָכענע קנאָכען)
מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ'ן אָרט
לעטשניצע-פּרייזען
Dr. J. Lubicz
Południowa 9, tel. 183-17.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספּעציאַל-אַרצט פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
פּיעטריקאָווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונט.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע זאַל.

אויערן, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוויי-אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 11—1 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. mep.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס. קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1—2 מיטאָג און פון 5—9 אָוו. זונטאָג פון 10—1 בּמיטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

אין אייראָפּע און די מזרח=לענדער

זענען פערבליבען בלויז 450 סערטיפיקאַטען, וואָס

בודזשעט-דעבאטען אין לאדזער קהלה-ראט

א גאנצע נאכט האט געדויערט די ערשטע זיצונג

איינדריקען

עהערנעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון קהלה-ראט, וועלכער דארף אנגעהמען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1935. די דעבאטע און בכלל דאס גאנצע בעטראכטען דעם בודזשעט האט זיך נישט פיל אונטערשיידעט פון דיזעלבע זיצונגען פארא־יאהרען און פאר צוויי יאהרען. דאס זעלבע קלאגען אויף דער נויט, עלענד און הונגער פון דער יודישער בעפעלקערונג, דאס זעלבע קלאגען אויף הערשענדען קריזיס, די זעלבע טענות וועגען דער קלייגער סאציאלער הילף, די זעלבע טאקטיק פון דער אפאזיציע און די זעלבע ענטפערען פון דער מעהרהייט. איין זאך האט זיך אבער געענדערט, די שטימונג איז אנ'ערנסטערע. די שליחי צבור פון דער יודישער בעפעלקערונג אין, וועלכער איג־סטאמען זיי זאלען זיך נישט נאר געפינען, פיהלען די שווערע אנטיסעמיטישע כמארע, וואס הענגט איבער אונז, בעזונדערס אין לאדז און וועלכע אהינגט זיך אפצושטעלען איבער די מיטלען פון אפהיטהאר.

די ציוניסטישע פראקציע איז צו דער בודזשעט-דעבאטע נישט געקומען און האט אין א בריף מאטיווירט איהר שטעלונג, אויף די פערוואלטונגס-בענק האט זיך געפונען דער פרעזעס מינצבערג און איין פערוואלטונגס-מיטגליד. זעהט אויס, אז דער „וואפענשטילשטאנד" צווישען דעפ. מינצבערג און דעם וויצע-פרעזעס בערגער איז נאך נישט קיין גאנצער שלום, ווייל ה' בערגער איז צו דער זיצונג נישט געקומען, הגם ער האט בעדארפט ענטפערען אויף פיל פראגען, וועלכע זענען געווען נוגע די אפטיילונגען, וועלכע ווערען געפיהרט דורכ'ן וויצע-פרעזעס.

די אפאזיציע איז געפיהרט געווארען דורך דער פאלקיסטישער פראקציע און דער מזרח'סטישער אויף וויפיל מ'קען בכלל רעדען וועגען אנ'אפאזיציע...

נאכדעם ווי דער פארזיצער פון קהלה-ראט ה' ליבערמאן עפענט

די זיצונג

ווערט אדורכגעלייענט פאלגענדער

בריף פון דער ציוניסטישער פראקציע

צום פארזיצענדען פון ראט ביי דער יוד. קהלה אין לאדז.

אין נאמען פון דער ציוניסטישער פראקציע אין קהלה-ראט, האבען מיר דעם כבוד אייך מיטצוטיילען, אז בעקענענדיג זיך גענוי מיט דער טעטיגקייט פון דער יעצטיגער קהלה-פערוואלטונג פאר'ן פערגאנגענעם יאהר און פעסטשטעלענדיג:

א) אז דער בודזשעט פאר'ן יאהר 1935 שטעלט פאר מיט זיך פאקטיש אנ'ארט קאנטריבוציע פאר דער פעראריממער און נויטליידענדער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז, וועלכע איז אבסאלוט נישט בכוח צו טראגען אויף זיך אזא דריקענדע שטייער-לאסט;

ב) אז א גרויסער טייל פון די געלדער, איבער וועלכע די גמינע דיספאנירט, זענען אויך אין דעם פערגאנגענעם יאהר, פונקט ווי אין די פריהערדיגע יאהרען, פערברויכט געווארען אויף אומפראדוקטיווע צוועקען, דאגעגען זענען די דרינגענדסטע בעדערפעניששען און נויטען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג נישט בעפרידיגט געווארען אפילו אין א בעשיידענער מאס;

ג) אז די סאציאלע הילף, וואס דארף בילדען דעם וויכטיגסטען צווייג פון דער גמינע־טעטיגקייט אין דער יעצטיגער קריטישער צייט, שטעהט נישט אין קיין שום פערהעלטניש צו דער מוראדיגער נויט פון די ברייטע יודישע מאסען אין אונזער שטאט;

ד) אז אזא קהלה ווי לאדז, די צווייטע אין פוילען לויט איהר גרויס און בעדייטונג, ווייזט נישט ארויס דעם מינדעסטען אינטערעס פאר די אקטועלסטע ענינים פון אונזער נאציאנאלען לעבען, גיט נישט אויס אין דער געהעריגער מאס פאר עליה-צוועקען אדער פאר דער אונטערשטיצונג פון חלוציס און האט נאך ביז היינט נישט בעשטימט אפילו זיין מינימאלען יעהרליכען ביי־טראג פאר'ן קרן-קימת, ווי דאס האבען געטון פיל אנדערע יודישע קהלות אין פוילען;

ה) אז דאס פראטעקציע-סיסטעם, וואס האט זיך בעזונדערס פונאנדערגעבליהט אין די לעצטע פאר יאהר. די אפענע אונזשענירענדע „פער־זארגונג" פון „אייגענע" מענשען מיט גוט בע־צאהלטע פאסטענס און סינעקורען אויפ'ן חשבון פון קהל און די פערמאגענטע מאיאריזירונג פון דער מינדערהייט דורך דער הערשענדער מעהר־הייט, וועלכע זארגט אויסשליסליך פאר די אינטע־רעסען פון איהרע פארטיי-חברים, אז דער דיספא־זיציע-פאנד פונם פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג, אנ'ארט געהיים-פאנד, וואס איז פאקטיש נישט אונטערגעווארפען קיין שום קאנ־טראל, איז א פולקאם אוננויטיגע, דער גמינע פשוט אויפגעצוואונגענע אויסגאבע און געלד־פערשוועדונג, וואס לאזט זיך אפילו אין א קליי־נעם טייל דורך קיין זאך נישט בערעכטיגען, — אז די דאזיגע אין העכסטען גראד בעדויערענס־ווערטע ערשיינונגען שטעהען נישט נאר אין א שרייענדיגער סתירה צו די גוטע זיטען און די עלעמענטארסטע עטישע פרינציפען, וואס זענען אנגענומען אלס יסוד פאר דער פערוואלטונג פון אנ'עפענטליכער קערפערשאפט אין יעדער ציוויליזירטער געמיינשאפט, נאר זיי שעדיגען אויך דירעקט און אויף א זעהר עמפפינדליכען אופן די לעבעדיגסטע אינטערעסען פון יודישן כלל אין לאדז —

האט די ציוניסטישע פראקציע אין דער לאדזער קהלה פעראורטיילט די ווירטשאפט, די טאקטיק, און אונדער־לאזבארע אינטערעסען-פאליטיק און די פערוואלטונגס-מעטאדען פון די קהלה-מעהרהייט און בעשלאסען נישט צו בעטיילינען זיך אין די בוד־זשעט-בעראטונגען פון לאדזער קהלה-ראט.

מיר בעטען אייך די דאזיגע ערקלערונג פון דער ציוניסטישער פראקציע איבערצולעזען אויף דער שבת-צונאכטסדיגער זיצונג פון ראט און איינטראגען זי אין פראטאקאל.—

דאן טיילט מיט דער פארזיצער, אז אויפ'ן ארט פון ראטמאן ה. ד. זילבערשטיין (פועלי אגודת ישראל), וועלכער איז אוועקגעפאהרען קיין ארץ־ישראל, איז אין קהלה-ראט אריין פרנס יצחק צעדערבוים.

אויפ'ן פארשלאג פון פרנס כארי ווערט דאן בעעהרט דער אנדענק פון פערשטארבענעם עסקן און כלל-טוער ד"ר צמח שאבאד.

פרנס צעדערבוים פרעגט דאן אן די קהלה־פערוואלטונג, וואס פארא סומע ס'איז נישט אויס־געצאהלט געווארען פון דער סאציאלער הילפס־קאמיסיע פון די אונטערשטיצונגען, וועלכע זענען שוין בעשטימט געווארען דורך דער קאמיסיע.

פרעזעס מינצבערג זאגט צו צו געבען אנ'ענטפער אויף דער נאהענטסטער זיצונג.

פרנס רעכטמאן רעפערירט דאן דעם צוגאב־ביודזשעט פאר'ן יאהר 1934. דער ביודזשעט איז איבערגעשריטען געווארען מיט 24,065 זלאטים. אהן דיסקוסיע ווערט דער צוגאב-ביודזשעט אנגע־נומען. געגען דעם צוגאב-ביודזשעט האט געשטימט נאר די פאלקיסטישע פראקציע.

דאן בעקומט א ווארט דער פרעזעס מינצ־בערג צו זיין

בודזשעט-עקספאזע

דער פרעזעס זאגט צוו. אנדערען: בלייבענ־דיג טריי דער טראדיציע פון די פריהערדיגע יאהרען, וויל איך אויך אין מיין רעדע וועגען ביודזשעט אויפ'ן יאהר 1935 נישט איבערגעבען נאר טרוקענע ציפערען, נאר אויך אילוסטרירען די אלגעמיינע פערהעלטנישען און בעדינגונגען פון לאדזער קהלה-לעבען, וואס וועט ערלויבען צו בערעכטיגען די שריט, וועלכע מיר זענען בעגאנגען ביי דער ענטוויקלונג פון דער קהלה.

די היינטיגע בודזשעט-דעבאטע, זאגט פרע־זעס מינצבערג פאלט צונויף מיט א יובל. ס'ווערט 10 יאהר זייט דער אמטליכער „דאזאר בוזשניטשי" איז פערוואנדעלט געווארן אין א נייעם עטאפ פון א יודישע קהלה אזוי ווי זי איז איצט. וואס האט די לאדזער קהלה אויפגעטון אין די דאזיגע 10 יאהר? די ערשטע 4 יאהר פון דעם נייעם פעריאד מוזען מיר נאך צורעכענען צו דעם אלטען „מתים־שטיבעל" און מ'קען נאר רעדען וועגען די 6 יאהר, וועלכע מיר די ארטאדאקסישע מעהרהייט רעגירען אין דער קהלה און זענען פאר איהר פעראנט־ווארטליך. וואס האבען מיר אויפגעטון?

— איך וויל זיך פערלאזען אויף ריין-אביעק־טיווע עקספערטען, וועלכע האבען געהאט די גע־לעגענהייט זיך צו בעקענען מיט דער טעטיגקייט פון דער. לאדזער קהלה. און אלע האבען זיך וועגען דער דאזיגער טעטיגקייט אויסגעדריקט מיט דער גרעסטער אנערקענונג און זי געשטעלט אלס מוסטער פאר די איבריגע קהלות אין פוילען. די געוויסע לוסטראציע, וועלכע ס'האט ערשט נישט לאנג אדורכגעפיהרט די לאדזער מטאראסטווע לויט'ן אויפטראג פון דער וואיעוואדזטווע. דער גרויסער פראטאקאל פון דער קאמיסיע האט זיך געענדיגט מיט פאלגענדע ווערטער: „ס'ווערט פעסט־געשטעלט, אז דער ניווא פון דער לאדזער קהלה האט זיך שטארק געהויבען און די ענטוויקלונג געהט ווייטער". דער בעסטער עקספערט בין איך אבער אליין. איך שטעל פעסט, אז די לאדזער קהלה האט שוין זעהר פיל געטון, עס איז אבער גארנישט אקעגען דעם, וואס די קהלה דארף נאך טון אפילו פון דעם, וואס מיר האבען זיך אנגע־צייכענט.

ס'איז זעהר שווער איצט צו פיהרען די קהלה.

אין איצטיגען מאמענט ווען ס'פיהלט זיך אזוי שטארק דאס פעהלען פון אנ'איינהייטליכער יודי־שער רעפרעזענטאנץ, א רעפרעזענטאנץ, וועלכע דארף זארגען פאר אלע שיכטען און אלע בעדערפ־נישען פון דער יודישער בעפעלקערונג. ס'קען נישט זיין קיין רייד וועגען דעם, אז מ'זאל פרו־בען צופרידענשטעלען און דינען די אינטערעסען פון איין צד. דאס וואלט אפשר געקענט זיין א גליק פאר'ן פיהרער, אבער אנ'אומגליק פאר דער קהלה. אין איצטיגען מאמענט מוז די קהלה זיין די רעפרעזענטאנץ פון אלע שיכטען. מייגונגען קענען זיין פערשידענע, אבער די ארבייט מוז זיין פאר אלע.

דער לאדזער קהלה-בודזשעט איז, לויט דער מיינונג פון פרעזעס מינצבערג, דער איינציגער אין גאנץ פוילען, וועלכער נעהמט ארום די גאנצע שטאט, אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעל־קערונג.

מיר האלטען דאס פאר א פערדינסט, וועןס'איז אונז געלונגען אפצושטעמפען די שפיצען פון דער פארטייאישער מחלוקה אין דער קהלה. מיר טרעפען זיך אן אויף טענות פון ביידע צדדים. די וועלטליכע יודען האבען צו אונז טענות, אז מיר פאוואריזירען די ארטאדאקסען און פערקעהרט אונזערע מענשען האבען טענות, אז נאר די וועלט־ליכע יודען פועלן אלץ אויס. דאס איז א סימן, אז מיר פיהרען אנ'אביעקטיווע ארבייט.

— וועלכע קהלה אין אייראפא, רופט אויס פרעזעס מינצבערג, גיט אויס אויף סאציאלע הילף 48 פראצענט פון איהר בודזשעט, וועלכע קהלה גיט אויס 10 פראצענט פון איהר בודזשעט אויף א פסח-אקציע. בעזונדערס די פסח-אקציע, אויף וועלכער ס'ווערט אויסגעגעבען 100 טויזענד זלאטעס, דריקט דעם בודזשעט פון דער קהלה אין פערלויף פון א גאנץ יאהר. די לאדזער קהלה שטעלט זיך אבער נישט אפ פאר די שוועריגקייטען. די ווארשעווער קהלה ביי א בודזשעט פון 4 מיל־יאן זלאטעס גיט אויס אויף דער פסח-אקציע נאר 40 טויזענד זלאטים.

די לאדזער קהלה האט זיך אנגערופען אויף אלע דרינגענדסטע נויטען פון דער יודישער געזעלשאפטליכקייט. דאס איבערנעהמען די וועב־שטוהלען פון דער „דזשאינט" = פאבריק, דאס ארויסגעבען די מאנאגראפיע פון אלטען יודישען בית=עולם, וועלכע האט אזא גרויסע בעדייטונג.

איך שטעל פעסט, זאגט ווייטער פרעזעס מינצבערג, אז דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1934 איז רעאליזירט געווארען כמעט אין הונדערט פראצענט. ס'זענען אין דעם יאהר רעגולירט געווארען אלע היפאטעקען פון דעם קהלה=פערמע־גען, וועלכעס איז געווען שטארק פערנאכלעסיגט. ס'האלט אויך ביים ערלעדיגט ווערען דער ענין וועגען דער פערזיכערונג פון די קהלה-בעאמטע אין צוזאמענהאנג מיט די פרעטענזיעס פון „זופו". ס'איז רעמאנטירט געווארען דאס אלטשטעטישע בית-המדרש, די קהלה האט בעשלאסען צו שאפען אנ'אייגענעם יתומים=הויז. דער עטאט אויף 1933 איז איינקאסירט געווארען מיט 78 טויזענד זל. מעהר ווי ס'איז פרעלימינירט געווארען, אין יאהר 1934 איז איינקאסירט געווארען מיט 119 טויזענד זל. ווייניגער ווי ס'איז פרעלימינירט געווארען. דער עטאט אין לאדז בעלאסטעט אמווייניגסטען די יודישע בעפעלקערונג אין פערגלייך מיט אלע אנדערע שטעט אין פוילען. מיר ווענדען אן אנ'איבערמעסיגען ליבעראליזם.

די יודישע בירגער האלטען פאר נישט נוי־טיג צו בעצאהלען עטאט, מ'שלעפט אפ ווי לאנג מ'קען, ווייל די קהלה האט נישט גערעכענט קיין פראצענטער און קאסטען, אויף וואס זי האט גע־האט רעכט. דערמיט, זאגט דער פרעזעס מוז גע־מאכט ווערען א סוף — דער וואס וועט נישט בע־צאהלען דעם עטאט וועט טראגען אלע קאנסעקווענצען. פון 20 טויזענד צאהלער האבען 10 טוי־זענד אפגעגעבען רעקורסען און א גרויסער טייל דערפון האט דאס געטון דערפאר, ווייל אזא הע־כער קאסט גארנישט.

אמאל האבען די לאדזער יודישע בירגער געבויט שפיטעלער, יתומים-הייזער

און אזוי ווייטער, איצט פערלאנגט מען דאס פון דער קהלה און קיין עטאט וויל מען נישט צאהלען. פון אלע עטאט-צאהלער זענען נאר 96 ב עשטייערט געווארען מיט איבער 1000 זלאטעס א יאהר דאס זאל הייסען קאנטריבוציע אויף דער יודישער בעפעלקערונג? אין יאהר 1934 האט די אפע־לאציע קאמיסיע געהאט 43 זיצונגען, פון 10 טוי־זענד רעקורסען זענען 7250 בעריקזיכטיגט געווא־רען אויף א סומע פון 198 טויזענד זל.

די בית-החיים-אפטיילונג האט געגעבען 38 טויזענד זל. מעהר ווי ס'איז פרעלימינירט געווא־רען, דערביי זענען פון 2485 טויט-פאלען, נאר 800 געווען בעצאהלטע קרקעות, די איבריגע זענען געווען אומזיסטע און צו א גרויסען טייל האט מען נאך צוגעגעבען תכריכים און עגלות. פאר שטעלען מצבות קען די קהלה נעהמען אנ'אפ־צאל ביז 10 טויזענד זלאטעס, די גרעסטע סומע וואס די קהלה האט אין דעם יאהר גענומען איז געווען נאר 800 זלאטעס און דאס נאר אין איין פאל, העכער פון 500 זלאטים זענען גענומען גע־ווארען אין 15 פאלען.

דאס איבערנעהמען

די שחיטה

האט זיך איינגעגעבען נישט אין מאטעריעלער הינזיכט אויף וואס מיר האבען גארנישט געהאפט, אבער אין הינזיכט פון ארדנונג און כשרות. דער ריווח איז געווען א קלענער — 14 טויזענד זל. — צוליב דער בילינקייט פון עופות אין היינטיגען יאהר, איצט ווען די קהלה וועט אויך איבערנעהמען די עופות-שחיטה, וועט איינס דעקען דאס צווייטע.

דער ראבינאט ארגאניזירט זיך, דער סעקרע־טאריאט איז אונטער דער אויסגעצייכענטער אנפיה־רונג פון הרב טרייסטמאן, הגם נאך נישט אלץ איז דאכט זיך אין ארדנונג. וואס שייך א הויפט-רב פאר לאדז, האלט איך זיך ווייטער ביי דער מיי־נונג, אז

דאס בעזעצען דעם אמט פון א הויפט-רב

איז אנ'אונבעדינגטע נויטווענדיגקייט בתנאי אבער, אז דער קאנדידאט וועט נישט ארויסרופען קיין מחלוקת צווישען די רעליגיעזע גרופירונגען, אויב אזא קאנדידאט וועט זיך געפונען וועט לאדז הא־בען א רב.

די לאדזער קהלה האט איצט א מקוה אויף גדאנסקא גאס און דאס געשעפט איז א רענטאב־לעס, דער ריינער ריווח בעטרעפט 1575 זלאטיס, דערביי זענען ארויסגעגעבען געווארען 2153 בחנמדיגע בילעטען פאר פרויען און 9650 פאר מענער, הנחה-בילעטען זענען ארויסגעגעבען גע־ווארען 12535 פאר מענער און 6000 פאר פרויען, פון די בחנמדיגע בילעטען האבען גענאסען קינ־דער פון יתומים, הייזער, זקנים, חברה-קדישה, חסד של אמת, הנחה-בילעטען האבען בעקומען אלע חלוצים פון די לאדזער קבוצים.

דאן געהט דער פרעזעס איבער צו רעדען וועגען דער שול-אפטיילונג און שטעלט זיך באריכות אפ אויף דער קהלהשער תלמוד תורה, וואו ס'געפינען זיך 400 קינדער. אויסגעגעבען דערויף איז געווארען אנ'ערך 40 טויזענד זלא־טיס. צוליב טעכנישע סבות און הויפטזעכליך צו־ליב מאנגעל אין אנ'ענטשפרעכענדען לאקאל איז נישט רעאליזירט געווארען דער בעשלוס וועגען עפענען א צווייטע תלמוד תורה אין שטאט. דער ענין וועט אבער איינגיכען ערלעדיגט ווערען און וואהרשיינליך וועט גענומען ווערען א לאקאל אויף גאווראט גאס וואס געהער צום „דאבראטשינאשטש".

איבערגעהענדיג צו דער

פאזיציע פון סאציאלער הילף

ווייזט פרעזעס מינצבערג אן, אז די קהלה טוט אלץ, כדי צופרידענצושטעלען אלע. ליידער קען מען נישט טון דאס, וואס איז נויטיג, ווייל די בעדערפענישען און נויט איז אזוי גרויס, אז מ'וואלט בעדארפט א מלוכה-בודזשעט, די פאנדען פון דער קהלה זענען צו קליין, פונדעסטוועגען פערנעמט די פאזיציע פאר סאציאלער הילף דעם אויבענאן אין ביודזשעט פון דער קהלה. וועגען ארויסשיקען קיין „מרפא" האבען זיך געווענדעט 226 פערזאן, דערפון זענען קוואליפיצירט צום אוועקפאהרען 110, וועלכע זענען ארויסגעשיקט

(ווייטער זעה 8־טע זייט)

לאָדז, 28 יאַנואַר 1935

„נייער פאָלקסבלאַט״

לאָדז, 28 יאַנואַר 1935

די סאַאַר-יודען און דאָס געוויסען פון איראָפּא

פון ד״ר אברהם אינזלער

דער רעזולטאַט פון סאַאַר-פּלעביסציט האָט קיינמאָל נישט אַרויסגערופען אַ ספק. מען האָט נאָר געצווייפעלט אין וועלכען שטימען-פאַרהעלט-ניש עס וועט זיך אויסדריקען דער ווילען פון דער בעפעלקערונג פאַר דייטשלאַנד טראָץ היטלער'ן, אָדער געגען דייטשלאַנד צוליב היטלער'ן. דער דאָזיגער ספק איז אויסגערונען אומערוואַרט.

מיר שטעהען איצט לגבי רעזולטאַטען, צו וועלכע מען דאַרף אָננעמען אַ שטעלונג.

וואָס וועט איצט זיין אין סאַאַר?

אונזער גאַנצע אויפמערקזאַמקייט קאָנצענטרירט זיך אויף דער 5.000 קעפּיגער יודישער בעפעלקערונג פון דעם לאַנד. נאַטירליך צוליב סאָלידאַריטעט-געפיהל מיט'ן גורל פון אונזערע דאָרטיגע ברידער. אָבער נישט בלויז דערפאַר. דער גורל פון די סאַאַרער יודען וועט זיין דער פּראָביר-שטיין פון מענשליכער מאָראַל, עטיק פון אונזער דור, פון געוויסען פון דער גרויסער משפחה פון איראָפּעאישע פעלקער.

מיר ווייסען נישט ווי אַזוי עס האָבען געשטימט די יודען אין סאַאַר. מיר ווייסען נאָר, ווי זיי האָבען געקראָפּט שטימען, ווען זיי זאָלטען געוואָלט האָבען מוט אַרויסצוציהען די נאַטיר-ליכע קאָנסעקווענצען דערפון, וואָס מען האָט גע-טון מיט די יודען אין היטלער-דייטשלאַנד. מיר האָבען אָבער מורא, אַז אין דער צאָהל פון די געג-נער פון היטלעריזם איז דאָרט דער אַנטייל פון די יודען געווען אַ מינימאַלער. די אַגיטאַציע פון דייטשען פראָנט האָט זיך נישט געמיאוס'ט צו געווינען יודישע שטימען, נישט אַזוי פיל מיט דראָהונגען, ווי מיט הבטחות. אַ סך זענען אונ-טערגעלעגען, דער רוב האָט אפשר נישט געשטימט, כדי צו יעדער צייט זיך קאָנען לעגיטימירען, אַז זיי האָבען נישט געשטימט געגען דייטשלאַנד.

מען קאָן דאָס בעדויערען, אָבער ס'איז שווער צו האָבען פאַראיבעל דערפאַר די סאַאַרער יודען, בפרט צו יענע, פאַר וועלכע די עקאָנאָמישע און פּאָליטישע בעציהונגען אין אַנדערע לענדער פאַר-מאַכען דעם וועג זיך צו ראַטעווען אין אויסלאַנד. עס איז שווער אין אַזעם מאָמענט זיך צו אָריענטירען אין כאַאָס פון סתירות'דיגע ידיעות.

מצד פראַנקרייך האָט מען אָבגעלייקענט די ידיעות וועגען שליסען די גרעניצען פאַר די פליטים פון סאַאַר, אָבער די ידיעה פון איין פּרעסע-ביוראָ וועגען אַנולירען די סאַאַר-פּאַספּאָרטען און די אַמאָליגע פראַנצויזישע וויזעס, הגם זי קלינגט גרוי-זאַם, קלינגט נישט אונוואַהרשיינליך... פראַנקרייך האָט איצט איהר פּאָליטיק לגבי דייטשלאַנד. בפרט אין געוויסע עטאַפּען פון דער פּאָליטיק, גערעכענט מיט דער אָפּאָזיציע אין סאַאַר און זי אונטערגעהאַל-טען, האָט ערלויבט לפחות צו גלויבען, אַז זי וועט נישט פאַרראַטען יענע, וועלכע עס וועט אויס-קומען צו ליידען פאַר דייערע איבערצייגונגען.

די פאַרשטענדיגונג פאַר'ן פּלעביסציט אין גענף צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד וועגען סאַאַר האָט שוין אָריענטירט אַלע בנוגע דער נישט-פּאַראינטערעסירונג פון פראַנקרייך אין דעם ענין. די דאָזיגע שטעלונג פון פראַנקרייך האָט אין אַ בעדייטענדער מאָס אָפּגעשוואַכט די אַקציע פאַר'ן סטאַטוס קוואָ. צוליב דער נייטראַליטעט פון וואַ-טיקאַן איז דער לעבהאַפטער אַקציע פון דער קאַ-טוילישער פּאַרטיי — ווער ווייסט, צי דאָס האָט נישט ענטשיידען דעם גרויסען זיג פון דייטשלאַנד.

וואָס וועט טון איצט פראַנקרייך, וואָס וועט טאָן דער פעלקער-בונד צו זיכערען די סאַאַרער בע-פעלקערונג געגען „נקמה" פאַר בעטייליגען זיך אין הסכם מיט'ן ווייסען אין אָפּשטימונגס-אַקט, וואָס איז פאַרגעקומען אין נאָמען פון פעלקער-בונד און אונטער זיין פּאַטראָנאַט? וואָס וועלען זיי טון בפרט פאַר דער זיכערהייט פון דער אַממייסטען בעדראָהטער יודישער בעפעלקערונג??

48 טויזענד שטימען האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען דייטשלאַנד. די צאָהל פון דער גאַנצער יו-דישער בעפעלקערונג אין סאַאַר בעטרעפט 5.000. די יודישע טראַגעדיע בעשטעהט אין דעם, וואָס מען קאָן נישט אַנטלויפען פון יודענטום. פאַר איין יוד וועט מען מאַכען פאַראַנטוואָרטליך די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג. בעת טויזענדער פון יענע, וועלכע האָבען ביים פּלעביסציט געשטימט געגען דייטשלאַנד וועלען אפשר מאָרגען זיך מעלדען ווע-גען אַ נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער לעגיטימאַציע, וועט דער דייטשער רשעות נעמען נקמה אין 5000 יודען פאַר 48 טויזענד דייטשע שטימען געגען דייטש-לאַנד! אפילו יודען וועלכע האָבען עווענטועל גע-שטימט פאַר דייטשלאַנד וועלען אָבקומען ביים אַנ-שליסען דאָס סאַאַר-געביט צו דייטשלאַנד..

איז פראַנקרייך און די איבעריגע וועלט וועלען שליסען זייערע גרעניצען פאַר די פליטים, פאַר דער גרויסער פּאָליטיק פון איראָפּעאישער פאַר-שטענדיגונג וועלען זיי מקריב זיין, כביכול מכוח, זיכערהייט און דאָס לעבען פון דער יודישער בע-פעלקערונג אין סאַאַר?

דאָס וואָלט געווען אַ נצחון פון דער אונמאָ-ראַלישקייט, וואָס בעהערשט איראָפּא, בערויבט פון געוויסען און פאַרפאַלען אין תהום פון ווילדע מנהגים, וואָס דראָהען די מאָדערנע ציוויליזאַציע מיט אַבגרונד פון פאַרווילדערונג.

איראָפּא איז פאַראַנטוואָרטליך מיט איהר גאַנצען ציוויליזאַציע-פאַרמעגען פאַר יעדער האָר אויפ'ן קאָפּ פון דער סאַאַרער אָפּאָזיציע און, אין ערשטער רייה פאַר די סאַאַרער יודען!

אין זין פון דער גענפער פאַרשטענדיגונג האָט דייטשלאַנד זיך פאַרפליכטעט אין משך פון אַ יאָהר נישט צו בעגייען קיין שום רעפּרעסיעס צו איהרע געגנער אויפ'ן סאַאַרער שטח. דורך איין יאָהר בלויז! און דייטשלאַנד קאָן עס טון רוהיג, רע-כענדיג דערויף, אַז אין משך פון יאָהר וועט זי געווינען די בלאַנדזשענדיגע „פאָלקס-גענאָסען" און בנוגע יודען וועלען זיך אויסלאָדען די אינסטינקטען פון די דייטשע שטורם-טרופּען...

נישט נאָר אין די אויגען, נאָר אויך דאָס מאָל מיט'ן וויסען און מיט דער הסכמה פון איראָ-פּא און מיט דער צושטימונג פון פעלקער-בונד. די אינסטיטוציע פון אַלגעמיין-מענשליכער דערנעהנ-טערונג וועט מען צושטימען אָהנמעכטיג צו טרע-טען אַלע מענשליכע רעכט?

אין זין פון דער גענפער פאַרשטענדיגונג, אין פאַל פון אַ גינסטיגען פאַר דייטשלאַנד רעזולטאַט פון פּלעביסציט, דאַרף מען איבערגעבען צו דייטש-לאַנד די מאַכט פריהסטענס נאָך אַ חודש.

אין די נאָהענטסטע טעג וועט זיך פאַרזאַמ-לען דער ראַט פון פעלקער-בונד, כדי אָפיציעל צו ערלעדיגען דעם סאַאַר-ענין און אָפיציעל צו בעשפּרעכען צווישען די שטאַאַטס-מענער די דער-מיט פאַרבונדענע איראָפּעאישע פּראָבלעמען פון דייטשע בעוואָפענונגען און צוריקקעהר פון דייטש-לאַנד אין פעלקער-בונד.

דער חודש צייט דאַרף זיין אַ חודש פון בערוהיגען דאָס איראָפּעאישע געוויסען מיט אי-לוזיעס, די פעראיינען פון „פריינד פון פעלקער-בונד", די אָרגאַניזאַציע צו שיצען די רעכט פון מענש און בירגער, די יודישע רעפּרעזענטאַציעס אין דער גאַנצער וועלט, מוזען אַרויסטרעטען פאַר דעם פעלקער-בונד מיט דער פעסטער פאָדערונג: דער פעלקער-בונד טאָר נישט אויסלייזען זיין רוה מיט פאַרשווייגען און מקריב זיין די מענשליכע עקזיסטענצען פון דער אונשולדיגער יודישער בע-פעלקערונג אין סאַאַר, ער טאָר נישט אַנטלויפען פון דער פאַראַנטוואָרטונג פאַר'ן גורל פון די סאַאַרער יודען.

די פראַגע פון די סאַאַרער יודען איז אַ גע-וויסען-פראַגע פון איראָפּא.

דער גורל פון פּראָיעקטירטען מזרח-פּאַקט
וועט ענטשיידען ווערען אין לאָנדאָן

בעת דער לעצטער זיצונג פון פעלקער-בונד ראַט איז זעהר פיל אָרט אָפּגעגעבען געוואָרען דעם פּראָיעקט פון מזרח-פּאַקט. אַ גאַנצע רייה בעראַטונגען און געשפּרעכען זענען פאָרגעקומען צווישען לאַוואַל'ן, ליטווינאָוו'ן, מיניסטער בעק, וועלכער איז ספּעציעל געקומען קיין גענף און דאָרט קראַנק געוואָרען, ווי אויך די מיניסטאָרען פון דער קליינער און באַלקאַנישער אַנטאַנט. אויף אַ ספּעציעלער סעסיע פון ראַט פון דער קליינער אַנטאַנט, וואָס איז פאָרגעקומען נאָך פאַר דער סעסיע פון ראַט פון דער פעלקער-ליגע, איז בע-טראַכט געוואָרען די פראַגע פון מזרח-פּאַקט און זיין פאַרבינדונג מיט דעם מיטעל-איראָפּעאישען פּאַקט. אויף דער סעסיע האָט געזיגט דער שטאַנד-פּונקט פון רומענישען אויסערן-מיניסטער, אַז דער מזרח-פּאַקט איז ענג פאַרבינדען מיט דעם מיטעל-איראָפּעאישען פּאַקט און אַז איינער קען אָהן צווייטען נישט געשלאָסען ווערען. לויט דער מיי-נונג פון די פאָרשטעהער פון דער קליינער אַנ-טאַנט בינדט דער פּראָטאָקאָל וואָס איז דעם 5 דעצעמבער 1934 אונטערגעשריבען געוואָרען אין גענף צווישען לאַוואַל'ן ליטווינאָוו'ן און בענעש'ן, און זיי האָבען נישט קיין רעכט צו שליסען קיין אַנדערע אָפּמאַכען אַזוי לאַנג, ווי עס וועלען נישט פאַרענדיגט ווערען די אונטערהאַנדלונגען וועגען מזרח-פּאַקט.

ווייטער האָבען די פאָרשטעהער פון דער קליינער אַנטאַנט, זייענדיג אין דער מיינונג, אַז אַ מיטעל-איראָפּעאישער פּאַקט איז נויטיג בכדי אָפּצוהיטען דעם שלום, ערקלערט, אַז דער דאָזי-גער פּאַקט וועט נאָר דאַן גאַראַנטירען דעם שלום, אויב עס וועט פריהער געשלאָסען ווערען דער מזרח-פּאַקט, וואָס דאַרף פאַרזיכערען דעם שלום אין מזרח און דרום-מזרח איראָפּא. צוליב דעם זענען די פאָרשטעהער פון דער קליינער אַנטאַנט אין דער מיינונג, אַז אויב פּוילען און דייטשלאַנד זאָלען זיך ענדגילטיג אָפּזאָגען צוצוטרעטען צום מזרח-פּאַקט, דאַרף פראַנקרייך שליסען מיט סאָ-וויעט-רוסלאַנד אַ בעזונדערען אָפּמאַך וועגען גע-גענזייטיגער הילף בעת אַן איבערפאַל. צום דאָזיגען אָפּמאַך וועלען צוטרעטען די קליינע און באַלקאַ-נישע אַנטאַנט און מעגליך אויך די באַלטישע אַנטאַנט.

די ערקלערונגען פון די פאָרשטעהער פון דער קליינער אַנטאַנט זענען איבערגעגעבען גע-וואָרען לאַוואַל'ן און ליטווינאָוו'ן. פון די געשפּרע-כען, וואָס זענען אָבער געפיהרט געוואָרען צווישען לאַוואַל'ן, ליטווינאָוו'ן און פּוילישען מיניסטער בעק, איז אָבער קלאָר געוואָרען, אַז די פּוילישע רעגירונג האַלט זיך אין איהר שטאַנדפּונקט, אַז אַ פּילזייטיגער מזרח-פּאַקט וועט נישט פאַרשטאַרקען די גאַראַנטיעס פון די פּוילישע גרעניצען.

וואָס שייך דייטשלאַנד האָט זי נאָך נישט געענטפערט אויף דער פראַנצויזישער נאָטע פון 17 יאַנואַר.

דאָ דאַרף נאָך צוגעגעבען ווערען, אַז די פראַנצויזישע רעגירונג האָט צוויי מאָל פאָרמעל פאַרזיכערט דער ענגלישער רעגירונג, אַז זי וועט נישט שליסען מיט דער סאָוויעט-רעגירונג קיין שום אָפּמאַך וועגען געגענזייטיגער הילף בעת אַ איבערפאַל מחוץ די ראַהמען פון אַ פּילזייטיגען מזרח-פּאַקט (מיט דער בעטייליגונג פון פּוילען, דייטשלאַנד און דער באַלטישער אַנטאַנט).

די ענטשיידונג וועגען דעם מזרח-פּאַקט איז דעריבער אָפּהענגיג פון דייטשלאַנדס ענטפער און פון רעזולטאַט פון די געשפּרעכען צווישען לאַוואַל און פלאַנדען אין לאָנדאָן, וואָס וועלען פאָרקומען דעם 31 יאַנואַר ביז 2-טען פעברואַר. עס איז דעריבער פאַרשטענדליך, אַז נישט קוקענדיג אויף אַלע בעמיהונגען פון ליטווינאָוו'ן און דעם רומע-נישען מיניסטער טיטולעסקו אין גענף צוצויאָגען די ענטשיידונג וועגען דער פראַגע זענען נישט געלונגען, און עס זענען נאָר אַרויסגעגעבען גע-וואָרען מצד ליטווינאָוו'ן און לאַוואַל'ן ערקלערונ-גען, אַז אויב פּוילען און דייטשלאַנד וועלען נישט צוטרעטען צום מזרח פּאַקט, וועלען פראַנקרייך און די סאָוויעטען ווייטער פיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט'ן ציל פאַרזיכערען דעם שלום אין מזרח און דרום-מזרח איראָפּא.

אויב מען זאָל לאָזען אין אַ זייט די פאָרדע-רונג פון דער קליינער אַנטאַנט וועגען צוזאַמענ-בינדען דעם מזרח-פּאַקט מיט דעם פּאַקט פאַר מיטעל-איראָפּא, טרעפט אַז דאָס רעאַליזירען פון לעצטען פּאַקט אויף אַ סך וויכטיגער שוועריגקייטען. די רעזולטאַטען פון סאַאַר-פּלעביסציט האָט, ווי עס איז געווען פאָראויסצוזעהען, געשטאַרקט די טעטיגקייט פון די נאַציס אין עסטרייך. דער עסט-רייכישער אויסערן מיניסטער איז געקומען קיין גענף און האָט אין אַ געשפּרעך מיט פאָרשטעהער פון די מלוכות אָנגעוויזען אויף דער נויטווענדיג-קייט צוצואיילען דעם אָפּמאַך וועגען גאַראַנטירען די עסטרייכישע גרעניצען, בכדי אַזוי אַרום אונ-טערצוהאַקען די נאַציסטישע פּראָפּאַגאַנדע. ער האָט אויך אָנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צוצוציהען צום דאָזיגען אָפּמאַך דייטשלאַנד. לויט דער מיינונג פון עסטרייכישען מיניסטער, קען מען אין איצטיגען מאָמענט האָפען, אַז דייטשלאַנד וועט אַזאַ אָפּמאַך אונטערשרייבען, ווייל היטלער'ס פּרעסטיזש איז צוליב'ן אויסגאַנג פון סאַאַר-פּלע-ביסציט געשטיגען און די אַנדערע מאַסגעבענדע פאַקטאָרען אין דייטשלאַנד, ווי די רייכסווער און שטאַל זענען ענטשידען געגען היטלער'ס עסטריי-כישע פּאָליטיק, ווייל זיי רעכנט אויף די ענג-לישע עפענטליכע מיינונג געגען דייטשלאַנד און שטערט אַזוי אַרום אַדורכצופיהרען די גלייכבע-רעכטיגונג פון בעוואָפנונגען און דאָס איינקויפען פון רויהשטאָפען.

די מניעות צו שליסען דעם מיטעל-איראָ-פּעאישען פּאַקט זענען צווייפאַכיג: ערשטענס פאָ-דערט די קליינע אַנטאַנט, אַז די פראַגע וועגען צוריקשטעלען פון די האַבסבורגס זאָל בעטראַכט ווערען נישט אַלס אינערליכע עסטרייכישע און אונגאַרישע פראַגע, נאָר אַלס אינטערנאַציאָנאַלע פראַגע און דאָס זאָל אין פּאַקט בעטאָנט ווערען.

די צווייטע שוועריגקייט איז די פראַגע וועגען דער פאָרם ווי אַזוי טערקיי און גריכענלאַנד זאָלען צו-געצויגען ווערען צום פּאַקט. די בעטיילי-גונג פון די דאָזיגע מלוכות האָט אַרויסגערופען די געגנערשאַפט פון איטאַליען און עסטרייך. דערי-בער האָט די באַלקאַנישע אַנטאַנט אַרויסגערוקט דעם פּראָיעקט וועגען אַ מיטעללענדישען פּאַקט, וואָס זאָל זיין אַ דערגענצונג צום מיטעל-איראָ-פּעאישען פּאַקט.

פּרטים וועגען דעם מאָרד פון דייטשען עמיגראַנט אין טשעכיען

די אויספאָרשונג אַרום דעם מאָרד, וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין אַ האָטעל הינטער פּראַג אויף דעם דייטשען עמיגראַנט אינזש. פאָר-מיס נעהמט אָן אַ ברייטען כאַראַקטער און הערט נישט אויף צו זיין די סענסאַציע פון טשעכאָ-סלאָוואַקיען.

לויט די פעסטשטעלונגען פון צאָל-אַמט אין שנעעבערג איז אָהן שום ספק פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז פאָרמיס מערדער זענען אַריבער די טשעכאָסלאָוואַקישע גרעניץ אין שנעעבערג דעם 24 יאַנואַר צווישען 4 און 5 פאַרטאָגס. אַרום 3 אַ זייגער ביינאַכט האָט איבערגענומען אויף דעם שנעעבער-גער צאָל-אַמט דעם פּאָסטען דער בעאַמטער צאַפּ, וועלכער האָט בעמערקט ביים בנין פון צאָל-אַמט אַ דייטשען אויטאָ מיט די צייכענס א. ס. 48.259 אין אויטאָ איז נישט געווען קיין שאָפער ווי אויך נישט קיין פּאַסאַזשירען. עס האָבען זיך נאָר דאָרט געפונען אַ קאָפער און צוויי פּאַר נאַרטען.

דער בעאַמטער האָט אויפ'ן יסוד פון עווידענץ-צייכען פעסטגעשטעלט, אַז דער זעלבער אויטאָ איז דעם 13 יאַנואַר אַריבער די טשעכישע גרעניץ און דאַן האָבען זיך דאָרט געפונען צוויי מענער און אַ פרוי. אַלס איינענטימער פון אויטאָ איז פעסטגעשטעלט געוואָרען הענס מילער.

אַרום 5 אַ זייגער פאַרטאָגס ד.ה. צוויי שעה נאָכדעם ווי צאַפּ האָט איבערגענומען זיין אַמט, איז צו צאַפּ'ן געקומען אַן איינוואוינער פון גרע-ניץ-שטעטעל ראַזענטהאַל און איהם איבערגעגעבען פון מילער'ן אַ בעפולמעכטיגונג אַרויסצונעהמען דעם אויטאָ. צאַפּ אויפ'ן סמך פון דער בעפולמעכ-טיגונג האָט דעם אויטאָ אַרויסגעגעבען.

עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די מערדער זענען געקומען צופאָהרען מיט זייער אויטאָ קיין שנעעבערג מיט אַ פאַרשטעלטען מאָטאָר, דעריבער האָט מען נישט געהערט דאָס רוישען. אַזוי ווי די ראַמפּע איז געווען פאַרמאַכט, האָבען זיי נישט געקאָנט ווייטער פאָהרען. זיי האָבען דעריבער איבערגעלאָזט דעם אויטאָ אויף דער גרעניץ און אַליין אַריבער צופוס קיין זאַקסען.

אויפ'ן סמך פון די מאַטעריאַלען, וואָס מען האָט געפונען אין דער וואוינונג פון ערמאָרדעטען פאָרמיס איז צו זעהען, אַז די מערדער שובערט און מילער זענען געשטאַנען אין קאָנטאַקט מיט הויכגעשטעלטע אויסלענדער אין פּראַג.

בעת דער אויספאָרשונג האָבען די עדות פעסטגעשטעלט, אַז די פרוי עדיט קאַרלסבאַך, וועלכע איז געקומען צוזאַמען מיט שובערט'ן און מילער'ן אין האָטעל, וואו מ'האָט פאָרמיס'ן דער-מאָרדעט, האָט גערעדט טשעכיש.

די פּאָליציי מאַכט האָט זיך געווענדעט קיין בערלין וועגען אינפאָרמאַציעס איבער דעם אייגען-טימער פון אויטאָ א. ס. 48,259 ביזאַיעצט איז אָבער נישט געווען קיין ענטפער. דאַגעגען די פּאָ-ליציי אין קיעל האָט ערקלערט, אַז אַזאַ עווידענץ נומער האָט זי נישט אַרויסגעגעבען, און אויב מען האָט אַזאַ נומער בענוצט, איז עס געווען אַ מיס-ברויך.

אויפ'ן יסוד פון געוויסע פאַקטען איז פעסט-געשטעלט געוואָרען, אַז איינער פון די מערדער איז פאַרוואונדעט געוואָרען. מען האָט אויך פעסט-געשטעלט, אַז דער אויטאָ איז אַרום האַלב 12 אַדורך געפאָהרען סטעכאָוויצע, בעת דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַרום האַלב עלף. דער וועג פון זאַהאָרי ביז סטעכאָוויצע געדויערט נאָר 20 מינוט, מען נעהמט דעריבער אָן, אַז דער אויטאָ האָט זיך אָפּגעשטעלט אין פעלד, וואו מען האָט מסתמא ערטיילט הילף דעם פאַרוואונדעטע.

נעכטען איז אין דער וואוינונג פון אינזשי-ניער פאָרמיס אָנגעקומען פאַר איהם אַ בריף פון דייטשלאַנד. די פּאָליציי האָט דעם בריף קאָנפיס-קירט, עס ווערט ווייטער געפיהרט די אויספאָר-שונג פון די ראַדיאָ איינאָרדנונג אין דעם צימע-רעל, וואָס פאָרמיס האָט געהאַט געדונגען נעבען זיין וואוינונג, אין דאָזיגען צימערעל איז קיינמאָל קיינער נישט אַריינגעגאַנגען און ער איז שטענדיג געווען פאַרשלאָסען. פאָרמיס פלעגט אַליין צוריי-מען אין צימערעל און דעם שליסעל האָט ער קיי-נעם נישט געגעבען פון דער האַנד. אין דאָזיגען צימער האָט זיך געפונען אַ זענדער ראַדיאָ אַפּאַ-ראַט, וואָס האָט געאַרבייט אויף די זעלבע לענג פון די כוואַלעס, וואָס די דייטשע ראַדיאָ סטאַציע קעניגסוואוסטערהאַוזען.

די אויספאָרשונג האָט ווייטער פעסטגעשטעלט, אַז מילער האָט אָנגעפיהרט מיטן גאַנצען מאָרד, ער האָט אַרויסגעגעבען דיספּאָזיציעס, אַ טאָג פאַרן מאָרד האָבען די דריי מערדער פאַרבראַכט אין אַ האָטעל אין סטעכאָוויצע, וואו זיי האָבען געשכורט און געטאַנצט אַ גאַנצע נאַכט, עדיט קאַרלסבאַך איז געווען פולשטענדיג שכור.

די אָבדוקציע פון ערמאָרדעטען אינזשיניער פאָרמיס האָט פעסטגעשטעלט, אַז פאַרן טויט האָט ער געפיהרט אַ פאַרצווייפעלטען קאַמף, מען האָט געפונען זיין רעוואָלווער פון וועלכען עס זענען געווען אויסגעשאָסען צוויי קוילען. עס איז דער-ווייל נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען, צי איינע פון די קוילען האָט געטראָפען איינעם פון די מערדער.

אַ חוץ דער שטריק אויפ'ן פענסטער פון האָטעל צימער, דורך וועלכען די מערדער האָבען זיך אַראָפּגעלאָזט, האָט מען אין צימער, וואו דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען געפונען שטאַרקע שטריק. צוגעגרייט זעהט אויס, צו בינדען דעם קרבן.

אין כאַרקאָוו (א בעזוך)

פון ב. צ. גאָלדבערג

כאַרקאָוו איז די גרעסטע שטאָט אין אוקראַינע, די דריטע גרעסטע שטאָט אין ראַטנפאַרבאַנד, מיט איהרע קאַרגע זיבן הונדערט טויזנט מענשן, שטעהט זי אין דער ריי באַלד נאָך מאָסקווע און לענינגראַד.

ערשט ניט לאַנג האָט קיעוו פאַרנומען דעם דאָזיגן פּלאַץ, זי איז געווען די ערשטע שטאָט אין אוקראַינע און די דריטע אין ראַטנפאַרבאַנד. איז נאָך קיעוו אין ערשט אַנגעגאַנגען אַ קאָנקורענץ צווישן כאַרקאָוו און אַדעס פאַרן פערטן אָרט, אָבער אַדעס איז געבליבן הינטערשטעליג, און קיעוו — קיעוו איז טאַקע אויך געוואַקסן, אָבער כאַרקאָוו איז איהר איבערגעוואַקסן, מיט אַלט יאָהר צוריק האָט קיעוו געהאַט מיט וואַסערע הונדערט טויזנט מענשן מעהר ווי קיעוו, וואָס איז די גדולה מיט כאַרקאָוו?

איין וואָרט: אינדוסטריע, פאַבריק, מאַשין, אַרבייט. קיעוו האָט אַטמאָספערע און טראַדיציע, קיעוו איז נאָך אַלץ „קופּעטשעסקי", כאַרקאָוו האָט נישט קיין אַטמאָספערע און נישט קיין טראַדיציע. כאַרקאָוו איז אַ צאָהל גאַסן מיט הייזער, וואו מען שפּי בעקטיגע איבער צווישן איין טאָג אַרבייט און אַ צווייטן, ס'איז די הימ פון טראַקטאָר, לאָקאָמאָטיוו, מאַשין־בוי, יעדער דריטער מענש וואָס געהט אַרויס אין כאַרקאָוו, אַרבייט ערגיץ אין אַ פאַבריק. דער גרויסער אוניווערסיטעט מיט די פופציג ביבליאָטעקן שטעהן אַריינגעשטעלט אין כאַרקאָוו ווי דער קולטור־ווינקל אין אַ סאָוויעטישער פאַבריק.

פון קיעוו וועהט אויף איך מיט אַלטקייט — טויזנט יאָהר געשיכטע. כאַרקאָוו איז אַ בייז שטאָט, מיט צווי הונדערט און אכציג יאָהר צוריק האָבן אויף דעם פּלאַץ די טשערקעסער קאָזאַקן אויפגעשטעלט אַ הילצערנע פעסטונג אַנטקעגן די טאָטאַרן, און אַרום דעם אַנגעוואַקסן אַ שטעטעל, פופציג יאָהר שפּעטער זענען געקומען די קרימער טאָטאַרן און אָפּגעווישט דאָס שטעטעל פון דער ערד. אין די שטאָט, אַלס שטאָט, איגזאַנצן אַלט אַ צוויי הונדערט יאָהר, זי איז הייבש געוואַקסן אין די לעצטע פופציג יאָהר, ווייל זי געפינט זיך אין דעם האַרץ פון דאָנעץ, — די געגענט פון קויהלען און איזן אין אוקראַינע. אָבער איהר גרויסן אויפקום האָט זי געהאַט ערשט אין די יאָהרן נאָך דער רעוואָלוציע, וואָרים אין יאָהר 1920 איז איהר בע־פעלקערונג געווען נאָר 230 טויזנט, עפּעס מעהר פון אַ דריטעל פון דעם, וואָס זי האָט הײַנט.

פאַר דער מלחמה זענען אויך געווען פאַבריקן אין כאַרקאָוו, אָבער זיי האָבן קיין בעטרעף נישט אַנטייגן דעם וואָס איז דאָ היינט.

דער אויפבוי פון כאַרקאָוו געהט סיי אויפן חשבון פון אַלטן, אין אַלטען געגענט, סיי אין בייע געגענטען. צוערשט קומט דער געוועהנליכער גאַנג

פון סאָוויעטישע שטעט; וואו דער מאָנאַסטיר — אַ מוזעאום, וואו די מיראָנאָסעלסקאַיאַ צערקווע — אַן אַפּטיקע מיט דריי טויזנט ערטער, וואו די פּראָסוסט־וועצקאַיאַ קירכע — קאָס קראַסנאַי אַרמיי. וואו דער קאַטעדראַלער סאָבאָר — די אוקראַאינישע ראַדיאָ־סטאַנציע. וואו עס איז געווען אַ קליין פאַבריקעל פון רדאָט — אַ גרויסע וועלאָסיפּעד פאַבריק, וואו מען פּלעגט פּערריכטן לאָקאָמאָטיוון, בויט מען איצט בייע, גרויסע לאָקאָמאָטיוון, וואו מען פּלעגט פאַבריצירן אַקערן און סאַרפּען — טראַקטאָרן, און עס זענען דאָ אַנדערע, בייע אינדוסטריען אין שטאָט, און כדי איהר זאָלט האָבן אַ בעגריף פון דעם פערנעהם פון די פאַבריקן, דאַרפט איהר וויסן אַז אין דער לאָקאָמאָטיוו־פאַבריק אַרבייטן איצט פינף־און־צוואַנציג טויזנט אַרבייטער; אַז די טראַקטאָר פאַבריק גיט אַרויס פופציג טויזנט טראַקטאָרס אַ יאָהר; אַז מען האָט געבויט די טראַקטאָר פאַבריק, איז די גאַנצע שטאָט אַרויסגעקומען העלפן — עס קאָן זיין, אַז אַ טייל זענען געקומען מחמת עס האָט אַזוי „געפאַסט צו טון", אָבער איך צווייפעל נישט, אַז אַ סך זענען אַרויסגעקומען מיט אינערליכן ענטוזיאַזם עס איז דאָ אַ ביי־לאָקאַלער פּאַטריאָטיזם אין סאָוויעטישע שטעט, קאָסיאָר אליין דערציילט מען, איז געשטאַנען מיטן רידעל און גע־גראָבן. און אַז קאָסיאָר גראָבט, וועלן אַלע קאָמוניסטן מיטגראָבן. קאָסיאָר איז דער קאָגאַנאָוויטש, אויב נישט דער סטאַלין פון אוקראַינע.

אינגאַנצן אַ בייע געגענט, אין דער דזשער־זשינסקי סקווער, וואו די רעגירונג פון דער אוקראַינישער רעפּובליק איז געווען ביז אַהער, אַ הייבש צאָהל הויכע געביידעס, די העכסטע אין סאָוויעטן־פאַרבאַנד, נאָך מאָסקווע, צוועלף און פופצן שטאָק הויכע הייזער, געבוייט, שעהן, גראַפיט אַרום אַ סקווער. און איז אַ ווינקעל, פון וועלכן איהר קאָנט זעהן די גאַנצע שטאָט. דער צופאַהר צו די געביידעס איז גראַנדיעז, עפּעס וואָס איהר קאָנט נישט זעהן אין ראַטנפאַרבאַנד, סיידען דער רויטער סקווער פון מאָסקווע. הינטער אָט די הויכע געביידעס ליגט גאַנצע געגענט פון בייע, געמוטלעכע הייזער, פיער און פינף־שטאָקיגע און ווי מיט כיוון איבערגעלאָזט שטעהט אין דער סאַמע מיט פון דער מאָדערנער שטאָט אַ פאַר אַלטע הייזער, איינ־שטאָקיגע, מיט אַ נידעריגן, אַראָפּגעבויגענעם דאַך — די וואָנט געקאַלכט ווייס, דער דאַך — איין פון רויטער קאַלך, דער צווייטער — פון שטראָל,

ערב דעם אלפוילישען צוזאמענפאהר פון די הילפס־קאמיטעטען פאר די פליטים פון דייטשלאנד

פלענאר־זיצונג פונ'ם צענטראל־ראט פון די אנטי־היטלעריסטישע קאמיטעטען

וואַרשע. (יט"א) די טעג איז, אונטער'ן פאָרזיץ פון אַדוו. האַרטגלאַס, פאָרגעקומען אַ פּלענאַר־זיצונג פונ'ם צענטראַל־ראַט פון די אַנטי־היטלעריסטישע קאָמיטעטן, אויף וועלכער עס זענען בעהאַנדעלט געוואָרן אַ גאַנצע רייהע פראַגען, וואָס זענען פאַרבונדן מיט דער פאַרשטאַרקונג פון דער אַנטיהיטלעריסטישער טעטיגקייט.

עס איז אויסגעהערט געוואָרן אַ בעריכט פון רעד. מ. טורקאָוו וועגן דער אַקציע צום שוץ פון דער יודישער בעפעלקערונג אין סאַאַר־געביט, וואָס איז אונטערגענומען געוואָרן דורכ'ן פער־אייניגטן אַנטי־היטלעריסטישן קאָמיטעט און אין אַנדערע מיט גרויס ערפאָלג איז וואַרשע און אין פיל שטעט אויף דער פּראָווינץ. אומעטום זענען אָנגענומען געוואָרן רעזאָלוציעס און העפּעשען צום פעלקערבונד וועגן שיצן די רעכט און זיכער־הייט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין סאַאַר־געביט.

עס איז אויך אויסגעאַרבעט געוואָרן דער פּלאַן פון פאַרשטאַרקן די אַנטי־נאַציסטישע אַקציע אין פּוילן. צוו. אַנד. איז אויך בעשלאָסן געוואָרן צו רופן אויף סוף פעברואַר אַן אַלפּוילישן צוזאַמענפאָהר פון די פאַראייניגטע קאָמיטעטן אין פּוילן.

אין דער דיסקוסיע אַרום די אַלע פראַגען האָבן זיך בעטייליגט: פּראָף. פּראָפּ. שאָר, אַדוו. אַ. האַרטגלאַס, דר. י. גיטערמאַן, אינזש. סס. שווערשעוועסקי, רעד. מ. טורקאָוו, רעד. ש. וואָל־קאָוויטש, פ. ליבערמאַן און רעד. אלחנן ציטלין.

דער שאָמרונים שכם — הר גריזים וועט זיין פערטיג פאר פסח

ירושלים (יט"א) ווי מען טיילט מיט, וועט דער שאָסיי פון שכם ביז הר־גריזים זיין פער־טיג נאָך פאַר פסח. אויף הר־גריזים ברענגען — ווי בעקאַנט — די שומרונים זייער קרבן של פסח. פסח הויבט זיך אָן ביי די שומרונים ה. י. דעם 19 אַפּריל. דער „יום הקרבן" פאַלט אויס דעם 18 אַפּריל (ד. ה. דעם ערשטן טאָג פסח).

דער הויך־קאָמיסאַר האָט אויף דער פאַרענ־דיגונג פון דעם שאָסיי אַסיגנירט 250 פונט.

טראגי־קאמעדיע אין א ווילנער רעסטאראן־קאבינעט

די טעג איז אין בית־דין שטיבעל פאָרגעקומען אַ גט פון אַ יונג פּאָר־פּאָלק.

די סיבה פון גט איז געווען די, וואָס ביידע צדדים האָבן זיך געגענזייטיג בעשולדיגט אין פּערראַט און ביידע צדדים האָבן געהאַט אויף דעם בעווייזן.

די געשיכטע, וועלכע האָט דערפיהרט צום גט איז וויט נישט קיין באַנאַלע און בעווייזט נאָך אַמאָל, אַז דער צופאַל קאָן שאַפן אַזעלכע לאַגעס צו וועלכע מען קאָן זיך גאָר קיינמאָל נישט דער־טראַכטן.

די געשיכטע איז אַזאַ:

דאָס פּאָר־פּאָלק ר. האָט חתונה געהאַט מיט קנאַפּע 4 יאָהר צוריק, אָבער שוין פון ערשטן יאָהר אָן נאָך דער חתונה איז צווישן דעם פּאָר־פּאָלק דורכגעלאָפן אַ שוואַרצע קאַץ, דער מאַן האָט זיך גענומען דערווייטערן פון זיין פרוי און די פרוי פון מאַן.

דאָ נישט לאַנג האָט זיך דער מאַן „געוויילט" מיט זיינער אַ בעקאַנטער אין אַ קאַבינעט־רעסטאָ־ראַן אויף מיצקעוויטש גאַס.

איך אַ געוויסער מאָמענט, ווען ער איז אַרויס אַ ווילע פון קאַבינעט, האָט ער געטראָפן אין קאָרידאָר דינעם אַ בעקאַנטן סוחר פון וואַרשע, וועלכער איז געקומען געשעפטליך קיין ווילנע.

ביידע זענען געווען בגילופנדיג, מען האָט זיך פונאַנדערגעשמועסט און דערוויסנדיג זיך, אַז ביידע ווילען זיך אין בעזונדערע קאַבינעטן בעד שלאָסן צו פאַראייניגען די קאָמפּאַניעס:

— איהר ווייסט וואָס, האָט דערקלערט דער וואַרשאַווער, איך שטיי איין אין אַ האָטעל און פאַרנעם אַ נומער פון צוויי צימער'ן, אפשר וועט איהר אַריינקומען מיט אייער דאַמע צו מיר אין נומער און מיר וועלען זיך דאָרט ווילען זאַלבער־פערט?

דער פּלאַן איז דעם יונגענמאַן געפעלען געוואָרן, ער האָט גענומען ביי איהם דעם נומער פון זיין צימער און אין אַ האַלבער שעה אַרום אַרויפגעקומען אַהינצו מיט זיין דאַמע און דאָ האָט איהם דערוואַרט אַן אומאַנגענעהמע סורפּריז. אין דער האַלב־באַקעטער פּאַרטנערין פון „גאַסטפרײַנד־ליכן" וואַרשאַווער סוחר, האָט ער באַלד דערקענט זיין... אייגענער ווייב.

פאַרשטייט זיך, אַז די געפּלאַנטע פּראָווילוגנ „זאַלבפערט" איז שוין נישט צושטאַנד געקומען, דערפאַר איז שוין די טעג צושטאַנד געקומען דער גט...

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנע 15, טעל. 149-07.
ספּעציאַל־אַרצט פאַר מענער־שוועכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.
פאַר אומבעמיטעלטע — לעמשניצע־פּרייזן!

Dr. Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגן אויף
ציגעל־גאַס 11, טעל. 02-238
נעמט אָן אין הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטן, מענער־שוועכע
פון 8—11 בייטאָג און פון 4—9 אָוונט.

גאלד און טויט

מערקווירדיגע געשיכטע פון א מערדעריז און איהר בלוטיגער סוף

(2

פון י. עסטעראזי

„בעלאַ און איהרע עלטערן זענען געווען וואַר־דעוויל־שפּילער, און צירקליט, זיי האָבן געקאָנט מאַכן פערש־דענע קונצן, זיי האָבן געקאָנט זיך פאַרשטעלן פאַר קלאָונען, זיי האָבן געקאָנט גוט רייטן אויף פערד. בעלאַ אַליין איז נישט געווען אַזוי פעהיג ווי איהרע טאַטע־מאַמע, זי האָט זיך אָבער אויסגעצייכענט מיט איין זאַך — מיטן געהן אויף אַ שטריק, כאָטש איצט וואָלט מען עס גאָר נישט בעטראַכט פאַר אַ קונץ, ווייל היינטיגע צירק קינסטלער געהן אויף דינע דראָטן, און טאַקע פופציג מאָל מעהר פּוס אין דער הויך, איז אָבער בעלאַ פונדעסטוועגן אין די קליינע שטעטלעך פון גאַליציע און שוועדן בעטראַכט געוואָרן פאַר אַ גאַנצער קונצנמאַכערין, כאָטש זי פּלעגט געהן אויף אַ שטריק, וואָס איז געהאַלטן גע־וואָרן נישט מעהר ווי איינציגע פוס הויך פון דעם דיל.

„זי האָט אַלעמאָל געקראָגן אַ סך אַפּלאָדיס־מענטן, זי איז געווען אַ ליבלינג ביי דעם קליינ־שטעטלדיגן פּובליקום, איינע פון די אורזאַכן איז געווען איהר שעהנקייט, און איהר גרויסער רייץ. זי האָט פאַרמאָגט אַ בלאָנדען קאָפּ האָר, אַ בויגזאַמע, כאָטש אַ רונדיגע פיגור, מיט טיפע, בלויע אויגן, וואָס נאָך האָט מען איז די סקאַנדי־נאַווישע הערפּלעך און שטעטלעך געדאַרפט? די עלטערן האָבן מיט איהר געמאַכט אַ סך געלט, און ווען דער פאָטער האָט זיך אַרומגעזעהן, אַז ער ווערט שוואַכער און קען שוין נישט מאַכן די קונ־צן, וואָס ער האָט פריהער געקאָנט, האָט ער בע־שלאָסן אויפצוגעבן די קונצנמאַכעריי און גע־געקויפט אַ פאַרם און זיך בעזעצט מיט זיין פרוי און טאָכטער אויף דער

אַוועק אַ יאָהר אַדער צוויי, און בעלאַ איז גע־וואָרן זעהר אומרוהיג, זי האָט געהערט פערשי־דענערליי וואונדערבאַרע מעשיות וועגן אַמעריקע און זי האָט ביי זיך בעשלאָסן, אַז זי מוז אַוועק־פאָהרן קיין אַמעריקע, זי האָט אין איהר פאַנטאַ־זיע, וועלכע איז, ווי עס האָט זיך שפּעטער אַרויסגע־וויזן אַלעמאָל געווען זעהר אַ גרויסע, זיך גע־זעהן אַלס אַ גרויסע קינסטלערין, אַלס אַ קינאָ־סטאַר, אַנגעטוהן אין זיידענס, גאָלד און אין צימע־טען; זי האָט געזעהן ווי מיליאָנערען ליגן פאַר איהרע פיס, צוליב איהר קערפּערליכער שעהנקייט און איהר רייצבאַרקייט, ענדליך האָט זי זיך וועגן דעם פאַרטרויט צו איהר מוטער.

„איהר מוטער האָט איינגעשטימט אַז איהר טאָכטער זאָל שטילערהייט אַוועקפאָהרען קיין אַמע־ריקע, זי האָט געוואוסט אַז איהר מאַן וועט זיך קעגנען דעם, אַ פּאָר טעג אָבער, איידער איהר טאָכ־טער האָט געזאָלט אַפּפאָהרען, האָט די מוטער זיך דערשראָקען פאַר'ן כעס פון איהר מאַן, ווען ער וועט זיך דערוויסן אַז זיין טאָכטער איז אַוועק קיין אַמע־ריקע, — דאָס לאַנד צו וועלכען ער האָט געהאַט אַ בעזונדערע שנאה; דאָס לאַנד, וואו ער האָט גע־הערט, אַז עס זענען דאָ רויבער און מערדער און אויסגעלאַסענע פרויען — האָט זי איהם דערציילט פאַרטרויליך דעם סוד וועגן בעלאַן.

„און בעלאַס פאָטער האָט זיין טאָכטער אַריינ־געריסן צו זיך אין זימער און מען האָרבן וואַרט איהר געזאָגט, אַז זי זאָל נישט וואַגען אַפילו צו טראַכטן וועגן דעם, ער האָט איהר געזאָגט, אַז זי איז זיין איינציג קינד און איינציג גליק אין לעבען, און ער וויל בשום אופן נישט בלייבן אַליין מיט דער מאַמען אויף דער פאַרם, ווען די טאָכטער האָט אָנגעהויבן וויינען, אַז איהר איז אומעטיג צו פיהרען אַ רוהיגען דאָרפס־לעבען און זי וויל אַר־וועק פון דער היים, האָט דער טאַטע איהר געגעבן אַ פּאַטש אין פנים. בעלאַ האָט נאָך דעם געזאָגט דעם טאַטען אַז זי וועט קיינמאָל נישט אָפּפאָהרען פון דער פאַרם.

„אַ פּאָר חדשים שפּעטער האָט פּאַסירט אַ שרעק־ליכער אומגליק אויף דער פאַרם. אין דער צייט וואָס אַסוואַלד (אַזוי האָט דער טאַטע געהייסן) האָט געהאַלטן אין אַרויפוואַרפן היי אין דעם שייער לעבן זיין הויז, איז אַ גרויסע, שווערע קאַסע פּלוצלונג אַראָפּגעפאַלן פון דער הויך אויף זיין קאָפּ, און ווען מען איז זיך צוזאַמענגעלאָפן אויף זיינע יאָמערדיגע געשרייען, איז שוין מעהר קיין הילף פאַר איהם נישט געווען, אַסוואַלד איז געלעגן בעוואוסטלאָז מיט אַ צעהאַקטן קאָפּ און אַן איבערגעשניטענעם האַלז. אַ פּאָר שעה נאָך דעם איז ער געווען טויט.

„וואָס פאַר אַ שייכות בעלאַ האָט געהאַט מיט דעם וואָס די שווערע קאַסע איז פּלוצלונג אַראָפּגע־פאַלן אויף איהר פאָטער אין דער צייט וואָס ער האָט געוואָרפן היי אויפן בוידעם פון שייער, ווייסט קיינער נישט אויף זיכער. אין דאָרף האָט מען זיך אָבער שטאַרק געוואונדערט אויף דעם ערשטענס, וואָס די קאַסע איז געלעגן אויפן בוידעם, און דער־צו נאָך אין אַזאַ פּלאַץ אַז זי זאָל קאָנען אַרונטער־פאַלן; צווייטענס פאַרוואָס איז זי גראָד אַרונטערגע־פאַלן אויף אַסוואַלדס קאָפּ און, דריטענס, פאַר־וואָס איז די קאַסע געפאַלן מיט אַזאַ אימפּעט, אַז זי זאָל כמעט ווי איבערהאַקן אַסוואַלדס קאָפּ?

„בעלאַ האָט ביי דער לוויה פון איהר פאָטער פאַרגאָסן טייכן טרערען, זי האָט זיך אויסגע־הויקעט, אַז איהר גאַנצער לעבען האָט זיך איצט גע־ענדיגט. וואָס וועט זי איצטער מיט דער מוטער טון? ווי אַזוי וועלען זיי קאָנען אויסהאַלטן די פאַרם? מאַנכע מענשן האָבן אויף איהר שטאַרק רחמנות געהאַט; שכנות האָבן געוויינט אויף איהר ווייסטען מזל. מען האָט איהר געהאָלפן פאַרקויפן די פאַרם. און אין עטליכע וואָכען אַרום איז זי מיט איהר מוטער אָפּגעפאָהרען קיין שטאָקהאָלם, כלומרשט זיך דאָרטן צו בעזעצן און אַ בעסערן פריהערן לעבן צוריק־לעבען.

„דאָס איז אָבער נאָר געווען אַן אַנשטעל, אַזוי שנעל ווי זיי האָבן נאָר געקאָנט קויפן אַ שיפס־קאַרטע האָט די טאָכטער איינגערעדט די מאַמען, אַז זי זאָל מיטפאָהרען מיט איהר קיין אַמעריקע, דאָס איז געווען בעלאַס שטענדיגער וואונש. און ווי נאָר זי איז אַרויף אויף דער שיף, כאָטש זי איז געפאָהרען דריטע קלאַס, האָט זי שוין פונדעסטוועגן זיך גענומען פאַרשטעלן, אַז זי איז דאָס אויבערשטע פון דעם שטייסעל, אין ניו־יאָרקער לעבען, אַז זי געהט אין טעאַטערס, טאַנצט אויף בעלער, און שפּילט ליבעס מיט מיליאָנערען פון דער פינפטער עוועניו.

„די שיף איז געווען נישט קיין שנעלע. איין די פערצעהן טעג וואָס זי איז געפאָהרען צווישן שוועדן און אַמעריקע האָט בעלאַ די גאַנצע צייט גע־וועבט פּלענער פאַר איהר צוקונפטיגען לעבען און איהר מאַמע האָט געשמייכלט צו זיך אַליין. עט־ליכע מאָל האָט די מאַמע איהר געפרעגט: „נו, וואָס שמייכלסטו, בעלאַ? וואָס האָט פּאַסירט אַזעלכעס אויף דער שיף, אַז דו זאָלסט זיך פיהלען אַזוי גליקליך?" אויף דעם האָט בעלאַ געענטפערט מיט אַ הילכיגען געלעכטער: „מאַמע, עס וועט אונז ביי־דע זיין אַזוי גוט אין אַמעריקע!..." און ווען די מאַ־מע האָט זי איבעראַשענד איבערגעפרעגט: „פון וואַנען ווייסטו עס, בעלאַ? קומען מענשן ליידן צרות אין אַמעריקע?" האָט אויף דעם בעלאַ גע־ענטפערט מיט נאָך אַ שטאַרקערן געלעכטער: „מאַמע, שרעק זיך נישט, מיר ביידע וועלען קיין צרות נישט דאַרפן אויסשטעהן".

(פאָרטזעצונג קומט).

גרויסע פון דער הויפט-שטאט

פון אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט
מ. עלבוים

די ברייטע עפענטליכקייט אין פוילען — די יידישע בתוכם — האט זיך אין די לעצטע יאהרען שוין אזוי אפגעוואוינט פונ׳ם אינטערעס צו די פארלאמענטארישע אינסטיטוציעס, אז די אינטענסיווע ארבייט, וואס קומט פאר אין די לעצטע טעג אין ביידע פארלאמענט-פאלאטעס פון פוילען — סיים, סענאט — געהט כמעט אדורך פון קיינעם נישט בעמערקט.

טאג-טעגליך קומען פאר זיצונגען פון די קאמיסיעס, דער מלוכה-בודזשעט ווערט גענוי און גרינדליך ארומגערעדט, ביי יעדען מיניסטעריום-בודזשעט האלט דער מיניסטער פון דעם רעסארט אנ׳עקספאזע און — אזוי „וועלגערט" מען אויף גיך-גיך אדורך איין מיניסטעריום נאכ׳ן אנדערן און נאך א קורצע צייט, נאך געצעהלטע טעג וועלען טריבער און דער פארלאמענט וועט ווידער איינשלאפען, די דעפוטאטען וועלען זיך צעפאהרען, ווער אין זיין דארף, ווער עס וועט נאך בעווייזען צום לעצטען סעזאן אין זאקאפאנע, קריניץ אדער דאוואס און — אלץ וועט ווידער געהן מיט דעם „נאטירליכען" וועג.

און עס איז א שאד, א גרויסער שאד, וואס מען קוקט זיך נישט נעהנטער צו צו דעם, וואס עס קומט איצט פאר אינ׳ם פאליטישען לעבען. עס געשעהען דאך גרויסע זאכען, עס ווערען דאך געבוירען און פערפעסטיגט וויכטיגע פאסירונגען, וואס וועלען האבען אנ׳אונגעהויערע ווירקונג אויף דער געשטאלטונג פונ׳ם עקאנאמישען, ווירטשאפטליכען און פאליטישען לעבען פון לאנד, הויפט-זעכליך פאר דער יודישער בעפעלקערונג.

נאר לאמיר געהן כסדר:

צוויי וויכטיגע צווייגען פונ׳ם מלוכה-לעבען ווערען איצט בעארבייט דורך די פארלאמענטאר־ישע אינסטיטוציעס אין פוילען: דער מלוכה-בודזשעט און די קאנסטיטוציע.

און — מערקווירדיג: א מאהנע איינהייט און הארמאניע הערשט צווישען די כל-ערליי פארטייען און פראקציעס אין סיים און סענאט.

וואו זענען די אמאליגע יודישע געשרייען און בעהאלדען, פאר וועלכע מ׳האט, אינ׳ם אמא־ליגען סיים, אפגענומען דאס ווארט, פערשריבען אין פראטאקאל, געווארפען צו ארדנונג?

דער רעגירונגס-לאגער אין פוילען מעג זיין העכסט צופרידען: ער האט געוואונען די פסיכיק פון די דעפוטאטען אהן קאמף און אהן שום ספע־ציעל אנגעווענדעטע מיטלען.

די מיניסטארען האבען אין זייערע עקספאזע־עס געשילדערט אין ראזע פארבען די לא־גע אין לאנד: „עס איז נישט שלעכט, עס וועט זיין גוט און עס וועט ווערען נאך בעסער" — אט וואס איז געווען דער לייטמאטיוו פון אלע רע־דעס. אפילו דער האנדעלס-מיניסטער ה׳ פלאיאר־רייכמאן, דער, אין וועמענס הענד עס ליגט דער הויפט-נערוו פונם עקאנאמיש-ווירטשאפטליכען לע־בען, — אפילו ער האט גערעדט אפטימיסטיש, געווען צופרידען פון דער לאגע, געווען גוט-געשטימט אויף דער צוקונפט.

דאס זעלבע האבען געזאגט אלע אנדערע מיניסטארען. די בודזשעטען פון אינערן, אויסערן, קריגס און האנדעלס-מיניסטעריומס זענען אויף די קאמיסיעס אדורך אהן שום גרויסע דיסקוסיעס. פערקעהרט: די ענדעקעס האבען אפילו געוואלט, אז דער בודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום זאל פערגרעסערט ווערען; און די פ.פ.ס.? אט די „לינ־קע" פון סיים? — זיי האבען וועגען בודזשעט כמעט גארנישט נישט געהאט צו זאגען. זיי האבען זיך בעגנוגענט מיט א פאר לעבליכע ווערטער וועגען קארטוז-בערעזע, ווערטער — פאר דער גאס, ווייל זיי, די פ. פ. ס. ליידען אמוועניגסטענס (ריכטיגער גאהגיסט) פון קארטוז-בערעזע; דער פ.פ.ס.׳אישער „שטוהם" בעת די בודזשעט-דעבאטען האט זיך געענדיגט מיט אנ׳אינטערפעלאציע וועגען קאנ־פיסקירען ליבערמאנ׳ס ארטיקלען. און שוין. זיי האבען דערפילט דעם „סאציאליסטישען חוב", געפראוועט „אפאזיציע", „געקעמפט" געגען דער רעגירונג... און וואו איז געווען זייער דעמא־קראטיע, דער חוב לגבי די יודישע ארבייטער, וואס האבען זיי געוועהלט אין מאנכע שטעדט (ביי וואהל-בלאקען אין ביאליסטאק א. אז. וו.)? וואו איז געווען א ווארט וועגען יודישע שולען, וועגען רעכט אויף ארבייט, וועגען ארבייטסלאזען-אונטערשטיצונג, וועגען א יודישען אנגעשטעלטען אין א מלוכה-אינסטיטוציע, א יודישען קאנדוקטאר אויף א באהן אדער טראמוואי?

בעת די בודזשעט-דעבאטען האט געמאכט אנ׳איינדרוק, אז ווען נישט קארטוז-בערעזע און ווען נישט עטליכע קאנפיסקאטעס פון צייטונגען, וואלטען סיי די ענדעקעס, סיי די פ. פ. ס. לייכט געקאנט אריינטרעטען אין ב. ב. קלוב. און עס וואלט געווען שלום-ושלוה, אנ׳אידיליע אינ׳ם פוילישען פאליטישען לעבען.

און מיר, יודען? אונזערע יודישע דעפו־טאטען?

א רייה געזעצען האבען פערפעסטיגט און פערשטארקט דעם עטאטיזם, געמאכט געבוירען ווערען א רייה נייע סינדיקאטען, קאנצערנען יודישע האנדעלס און אינדוסטריע-פאזיציעס ווערען דערפיהרט צום אונטערגאנג, צו ליקווידאציע; אין די האנדעלס-און האנדווערקער-קאמערן ווערט גע־פיהרט אנ׳אויסראטונגס-פאליטיק לגבי יודען — — — וועגען דעם אלעם האט זיך קוים-קוים געהערט א יודישע שטים. יא: עס האט גערעדט דעפ. ראז־מארין, דעפ. זאמערשטיין; גערעדט מיט פאטאס, אבער דזשענטעלמעניש (גאליציאניש-מעסיג...) אבער וואו זענען געווען די אנדערע יודישע דעפוטאטען?

* * *

עס ווערט געענדערט די פוילישע קאנסטי־טוציע, עס ווערט געענדערט די וואהל-ארדינאציע צום סיים און סענאט, ענדערונגען וויכטיגע, ראדי־קאלע; די יודישע שאנסען ביי די נאהנטע וואה־לען וועלען זיין מינימאלע: הלוואי זאלען זיין פון גאנץ פוילען 3 יודישע דעפוטאטען און אפשר דאס אויך נישט.

וואס-זשע האבען מיר דערפון, וואס עס זענען פ א ר א ן (אויף דער ליסטע, ביי די פענס־יעס) מעהר יודישע דעפוטאטען...

טראגישע פאקטען מיט יודען
וואס זענען אויסגעוויזען פון פראנקרייך

אין „פאריזער היינט" לעזען מיר:

דער קאמיטעט פון דער פעדעראציע האט צוזאמען מיט׳ן מעמאראנדום אויך צונויפגעקליבען א בעדייטענדע צאהל פאלען, וועלכע אילוסטרי־רען אויפ׳ן בולטסטען אופן, ווי שווער די נייע אויסלענדער-געזעצען האבען געטראפען איינגע־וואנדערטע יודען אין פאריז.

א טייל פון די פאלען איז געזאמעלט געווא־רען. די ארבייט ווערט אויך פארטגעזעצט אויף דעם געביט, אויפצוזאמלען אלע פאלען וועגען יו־דישע אימיגראנטען, וועלכע זענען אנ׳אונגע־רעכטען אופן אויסגעוויזען געווארען פון פראנקרייך.

א ווארשאווער יוד, וועלכער איז געקומען אין 1921

א זעהר טרויעריגער פאל איז פארגעקומען מיט׳ן ווארשאווער יוד י. ל. ק. א פאטער פון 2 קינדער, פון וועלכע איינער איז נאטוראליזירט. הער ק. איז געקומען קיין פראנקרייך אין 1921, זיין פריהערדיגע פוילישע בירגערשאפט האט ער פערלוירען. ער האט אנ׳ערלויבניש צו פיהרען אנ׳־אויטא און די נויטיגע געלד-מיטלען איינצושאפ־פען זיך דעם אויטא. פלוצלונג בעקומט ער א פעראדנונג צו פערלאזען פראנקרייך. וואוהין זאל ער געהן? קיין פוילען לאזט מען איהם נישט אריין, ווייל ער איז שוין פון לאנג נישט קיין פוי־לישער בירגער. א קינד זיינס איז נאטוראליזירט. ער האט א מעגליכקייט ארענטליך צו פערדינען דאס זיין לעבען — אבער דער אויסווייז האט צו־שטערט א גאנצע פאמיליען-עקזיסטענץ.

א רוסישער יוד מיט 6 קינדער

א צווייטער פאל:

יחזקאל י. א עמיגראנט פון רוסלאנד.. איז גע־קומען אין פראנקרייך אין 1927. ער האט 6 קינ־דער פון וועלכע 3 זענען נאטוראליזירט. די גאנ־צע פאמיליע פון 8 נפשות וואוינט אין א דירה׳לע פון 2 קליינע צימערלען. דעם 5 דעצעמבער 1934 בעקומט הער י. אנ׳אויסווייז דערפאר, וואס ער האט זיך געווענדעט אין דער מערי נאך הילף פאר זיינע דריי קינדער פראנצויזען. הער י. איז א שוסטער און ארבייט אויף דער אייגענער רעכנונג.. די גאנצע פאמיליע איז פערצווייפעלט.

א יונגערמאן, וואס איז געבוירען אין לאנדאן

א דריטער פאל:

דער 18-יעהריגער אליהו ע. איז געבוירען אין לאנדאן פון רוסישע יודען. אין פראנקרייך איז ער געקומען אלט זייענדיג 2 יאהר. ווען ער איז אלט געווארען 15 יאהר, זענען די עלטערען בע־גאנגען דעם פעהלער און נישט אנגעגעבען קיין דעקלאראציע פאר איהם וועגען א קארט ד׳אידענ־טיטע. אט פאר דעם פעהלער האט אליהו ע. בעקומען איצט אנ׳אויסווייז. אלס מאטיוו פון אויס־ווייז איז אנגעגעבען געווארען, אז דער אויסגע־וויזענער האט נישט קיין מיטלען צו עקזיסטירען.

דער 18-יעהריגער אליהו, ווערט בעטראכט אלס שטאטלאזער. נישט געקוקט אויף דעם אין ער אויסגעוויזען געווארען. מען בעמיהט זיך איהם צו העלפען און קריגען פאר איהם די ענגלישע בירגערשאפט, ווייל ער איז געבוירען אין ענג־לאנד.

אבער דער פאקט רעדט גענוג פאר זיך.

צוויי ברידער ערד-ארבייטער

אברהם ע. איז אין 1927 געקומען קיין פראנק־רייך אויף א קאנטראקט אלס לאנדווירטשאפט־ליכער ארבייטער. ער האט געארבייט זייט׳ן אנ־קומען אויפ׳ן זעלבען ארבייטס-פלאץ. מיט א יאהר צוריק האט ער אראפגעבראכט א ברודער פון פוילען און צוזאמען גענומען אין ארענדע א פארם.

צוליב דעם קריזיס האבען די ברידער נישט געקענט איינצאהלען צום טערמין די צווייטע ראַ־טע. און דערפאר האט מען די ביידע ארויסגע־וויזען. אלע אינטערווענצען לטובת זיי האבען נישט געבראכט קיין רעזולטאטען.

די איבערגעבראכטע עטליכע פאלען בעווייזען גענוג ווי שווער עס איז לעצטענס געווארען די לאגע פון די אויסלענדער.

די שטרענגע מיטלען פון דער אדמיניסטרא־טיווער מאכט האבען אויפגערוהרט נישט נאר די דירעקט געטראפענע, נאר די דעמאקראטישע פראנצויזישע עפענטליכע מיינונג

יודען — פאליטישע עמיגראנטען

ספעציעל האט וועגען דעם זיך אפגעשטעלט אין זיין געגען-פראיעקט הער דעפוטאט מוטע.

איין פונקט פון מוטעס פראיעקט לויטעט:

„עס דארפען בעטראכט ווערען אלס פאליטישע עמיגראנטען אויסלענדער, וועלכע האבען געמוזט פערלאזען זייער לאנד, כדי אויסצומיידען ערנ־סטע בעדראהונגען געגען זייער לעבען אדער זייער פרייהייט צוליב זייערע איבערצייגונגען, אדער פא־ליטישער שטעלונג אדער רעליגיעזער אדער צוליב זייער ראסע".

דער דאזיגער פונקט גיט א מעגליכקייט אויס־צובריייטערען איהם אויך אויף די איינגעוואנדער־טע יודען, נישט נאר פון דייטשלאנד.

ער האט פערזעצט זיין ווייב אין א באנק
און איצטער וויל דער באנקיר זי שוין נישט אפגעבען צוריק

א פראנצויזין האט פערזעצט זיין ענגלישע פרוי אין א באנק. איצט וויל די פרוי בלייבען אויף אייביג מיט׳ן באנקיר און דער מאן קאן זי דורכ׳ן געזעץ נישט צוריקקריגען. דער באנקיר, ווידער, האט אויך קיין חשק נישט צו שיידען זיך מיט׳ן „משכון".

געווען איז עס אזוי: לואי שאליפא און ביז סעווין זענען געווען פריינד. איצטער זענען זיי זיך שונאים אויפ׳ן לעבען און שלעפען זיך איינער דאס אנדערע אין די געריכטען פון פראנקרייך. אט פון די טענות אין די געריכטען הערויסט מען זיך, אז שאליפא איז געווען א קאפיטאן אין דער ארמעע אין דער צייט פון דער וועלט-מלחמה. אויפ׳ן וועג האט ער זיך בעקענט מיט מיס עווע־לין טיסאן, וועלכע האט געהאט א שטעל ביי דער ענגלישער ארמעע, און האט מיט איהר שפעטער חתונה געהאט. אבער שוין אין דעם ערשטען יאהר האבען זיי איינגעזעהען, אז זיי זענען נישט קיין פאר. אין דעם צווייטען יאהר האט דער קאפיטאן אנגעהויבען ליידען עקאנאמיש און דער שלום-בית האט זיך נאך מעהר פערערגערט.

איין מאל איז שאליפא געווען זעהר פער־דאגט אין געלד. איז ער אוועק צו זיין פריינד סעווין און איהם פערטרויט, אז אויב ער וועט נישט קריגען ערגיץ וואו 20,000 דאלאר, וועט ער ראבירט ווערען.

סעווין איז א באנקיר און ער האט פערשטא־נען, אז זיין פריינד, דער געוועזענער אפיציר, וויל ביי איהם א גמילות חסד. האט ער איהם א פרעג געטאן: „וואס פאר א משכון קענסטו געבען פאר׳ן געלד?"

שאליפא האט מודה געווען, אז ער האט נישט אזא זאך, וואס זאל האבען די ווערט פון אזא סומע געלד. אבער באלד האט ער זיך געכאפט: „ווי, און איך זאל דיר געבען מיין ווייב אלס א משכון?"

סעווין איז אנ׳אלמן, און ווסענדיג, אז שא־ליפא׳ס פרוי איז א שעהנע, האט ער זיך מישב געווען און אנגענומען דעם משכון. שאליפא האט געקראגען די צוואנציג טויזענד דאלאר און, סעווין האט געקראגען די מאדאם שאליפא.

די מאדאם שאליפא אליין האט צוגערעדט איהר מאן, אז ער זאל זי וואס גיכער אפשיקען צום באנקיר, כדי ער זאל וואס גיכער קריגען דאס געלד.

איצט זענען שוין 14 יאהר אוועק, זינט די מאדאם שאליפא איז ביי דעם באנקיר אין שטוב. ביז איצט איז שאליפא נישט גע׳ווען אימשטאנד צו בעצאהלען די געליהענע צוואנציג טויזענד דאלאר. און איצט, אז ער האט שוין ענדליך זיך דער־שלאגען צו אזא סומע, וויל דער באנקיר נישט צוריקגעבען דעם משכון, און דער משכון אליין וויל פון דעם באנקיר נישט אוועקגעהן.

שאליפא טענה׳ט, אז ער האט דעם באנקיר געגעבען דאס ווייב אלס א משכון. איצט, אז ער גיט איהם צוריק דאס געלד, דארף ער צוריקקריגען דעם משכון. דער באנקיר אבער טענה׳ט, אז יע־דער משכון קאן נישט אוועקגעלייגט ווערען אויף אזא לאנגער צייט, ווי 14 יאהר. א באנקיר פערקויפט דעם משכון נאך דעם ווי עס געהט פערביי א פאר יאהר.

און דער משכון, די פרוי, הייסט עס, זאגט, אז זי האט נישט געהאט קיין גוט לעבען ביי שא־ליפא׳ן און דערפאר האט זי בכלל קיין חשק נישט צוריקצוגעהן צו איהם. פערקעהרט, ווידער, האט זי געלעבט גליקליך מיט׳ן באנקיר אלע 14 יאהר, און זי וויל ווייטער בלייבען מיט איהם. און אויב דער מאן וויל זיין א פיינער מענש, זאל ער זי אפ׳גט׳ן און זי וועט דאן הייראטען דעם באנקיר געזעצליך.

און ווען שאליפא האט נישט געוואלט גט׳ן די פרוי, האט זי אנגעגעבען אויף א גט. איצט איז זיכער, אז דאס געריכט וועט איהר בעוויל־ליגען א גט און זי וועט דאן הייראטען מיט׳ן באנ־קיר, וועלכער האט ביז איצט זי געהאלטען פאר א משכון, און פון איצט אן וועט ער זי האלטען פאר זיין פרוי.

שאליפא זאגט, אז ער וועט קעמפען געגען גט. צי עס וועט איהם העלפען, איז א בעזונדער פראגע.

350 חלוצים פאהרען אפ
מיט איין טראנספארט פון דייטשלאנד קיין ארץ-ישראל

ב ע ר ל י ן, (יט"א) דער דייטשער „החלוץ" טיילט מיט, אז דעם 29-טען ה. ח. וועלען פון דייטשלאנד אפפאהרען קיין ארץ-ישראל דורך טריעסט 350 חלוצים און חלוצות. דאס איז די גרעסטע גרופע חלוצים, וואס איז ביז-איצט ארויס־געשיקט געווארען פון דייטשלאנד קיין ארץ-ישראל. די „הסתדרות העובדים" שיקט ארויס קיין טריעסט א ספעציעלען דעלעגאט, וועלכער וועט נאך אויפ׳ן שיף איינטיילען די חלוצים צו די פערשידענע בעשטימונגס-קאלאניעס, כדי די עולים זאלען נאך רעכטצייטיג קענען איינגעגלידערט ווערען אין די קאלאניעס צום קטיף. אין דער חלוצים-גרופע בע־טייליגען זיך 20 מיטגלידער פון „ברית חלוצים דתיים".

קינא-טעאטער
„MIRAZ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און פאלגענדע טעג!
דער אונגעוועהנליכער פילם פול מיט שפאנונג און סמאציעס א. ז.
„די נקמה פון ד"ר פו מאנשו"
אין די הויפט-ראלען:
Warner Oland,
Neil Hamilton
אויסערן פראגראם: וואכען-זשורנאל פון P. A. T. און Paramount
פרייזען פון די פלעצער:
54 גר., 85 גר. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

Dr. REICHER
פאלודביאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוואכע-בעהאנדלונג,
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–אווענד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 28 כ שבט תרצ"ה

יאנואר

זון-אויפגאנג 7:25
זון-אונטערגאנג 4.13

פייערליכער קבלת-פנים פון נייעם לאדזער ביסקופ

פרעזעס מינצבערג בעגריסט דעם ביסקופ אין נאמען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג

(א) בעטען איז פארגעקומען די פייערליכקייט פון איינפירונג אין אמט דעם דורכ'ן נייעם לאדזער ביסקופ יאשונסקי. אין שייכות דערמיט איז די שטאט געווען דעקארירט מיט פאהנען. ביים רוג ראדוואנסקא און פיעטרקאווער איז אויפגעשטעלט געווארן א טריומף-טויער.

נאכ'ן גאטעסדינסט, וואס איז פארגעקומען אין דער קאטעדרע, איז אין פאלאץ פון נייעם ביסקופ פארגעקומען א פייערליכער קבלת-פנים אין וועלכן ס'האבן אנטיילגענומען פארשטעהער פון דער מאכט בראש מיט'ן וואיעוואדע, רעגירונגס-קאמיסאר. איבזש. וואיעוואדזקי, גייסטליכע און פארשטעהער פון קאטוילישע קערפערשאפטען.

מצד דער יודישער קהלה, איז געווען פאר-טרעטען פרעזעס מינצבערג און הרב פיינער. פרע-זעס מינצבערג האט דעם נייעם ביסקופ בעגריסט אין נאמען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג און געווינשען ערפאלג אין דער ארבייט.

דעפ. מינצבערג האט איז זיין רעדע אונטער-געשטראכען, אז די יונגע שטאט לאדז, איז אייביג געווען בעריהמט פון הארמאנישען צוזאמענא-ביים פון אלע בירגער און אז אין דער איצטיגער צייט בעוויזעט זיך די שטאט מעהר ווי אלע מאל אין א גייסטיגער אפפיהרונגסאפט, וועלכע זאל קענען ווייטער דערהאלטען די נאבעלע פוילישע טרא-דיציעס און אויסווארצלען די שלעכטע איינפליסע בייגונגען. ווייטער בעטאנט פרעזעס מינצבערג, אז די פערזענליכקייט פון נייעם ביסקופ גיט די האפנונג און גאראנטיע, אז זיין טעטיגקייט וועט ברענגען גרויס נוצען דער מלוכה און דער בעפעלקערונג.

פלענאר-זיצונג פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

אלס דירעקטאר איז געוועהלט געווארען דעפ. דאבאש

אונטער'ן פארזיץ פון פרעזעס קאפטשינסקי איז נעכטען פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון דער האנדווערקער-קאמער. אלס סעקרעטער האט דער פרעזעס איינגעלאדען די ראטמענער ראל און האנעמאן.

נאכדעם ווי די פערזאמעלטע האבען בעערט מיט אויפשטעהען פון די ערטער דעם אנדענק פון פערשטארבענעם ראטמאן מ. וואלקאוויטש, איז די זיצונג צוגעטרעטען צו דער טאג-ארדנונג.

נאכ'ן אדורכלייענען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג, איז נאך א קורצער דיסקוסיע בעשלאסען געווארען, אז די לאדזער האנדווערקער קאמער זאל צוטרעטען אלס מיטגליד פון דער נייער קאאפעראטיווער האנדווערקער-באנק וועלכע וועט אדורכפיהרען אלערליי אפעראציעס און וועט אויך האבען פאר אנ'אויפגאבע פונאנ-דערצוטיילען די קרעדיטען, וועלכע זענען דורך דער רעגירונג בעשטימט פאר די האנדווערקער.

דאן איז מען צוגעטרעטען אויסצווועהלען 3 קאנדידאטען, פון וועלכע דאס מיניסטעריום דארף בעשטימען א דירעקטאר פאר דער לאדזער האנדווערקער-קאמער. ווי בעקאנט האט שוין די קאמער איינמאל איבערגעשיקט אין מיניסטעריום 3 קאנדידאטען, דאס מיניסטעריום האט אבער אויסגענוצט איהר רעכט און קיין איינעם פון די דריי קאנדידאטען נישט בעשטעטיגט, בעאויפטרא-געדיג נאכאמאל אדורכצופיהרען די וואהלען.

די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען: דעפוטאט דאבאש — 25 שטימען (אלע קריסטליכע און יודישע שטימען), וואגנער — 7 שטימען, קלוסאק — 7 שטימען און לוטרא-שינסקי 1 שטים.

ס'איז מעהר ווי זיכער, אז דעפ. דאבאש וועט דורך דעם מיניסטעריום בעשטעטיגט ווערען אלס דירעקטאר פון דער לאדזער קאמער.

נאכדעם, ווי ס'ווערען בעריהרט נאך עטלי-כע קלענערע פראגען, ווערט די זיצונג געשלאסען.

א גרויסע בעראטונג פון יודישע צעכען

און יודישע ראטמענער פון האנדווערקער=קאמער

דאס האנדעלס-און = אינדוסטרי-מיניסטעריום האט צוגעשיקט א בריף צו די האנדווערקער-קאמערן וועגען דעם, אז אנהויבענדיג פון 1 יא-נואר 1935 קענען די אינדוסטרי-אמטען פון דער ערשטער אינסטאנץ (מאגיסטראטען) אנהויבען די לוסטראציע פון ווארשטאטען און די האנדווערקער, וועלכע האבען נישט קיין האנדווערקער-קארטען אדער נישט אנגעגעבען וועגען קיין קארטען זא-לען זייערע ווארשטאטען געשלאסען ווערען.

די לאדזער האנדווערקער = קאמער האט אבער אנדערש אויסגעטייטשט דעם בריף פון מיניסטעריום און אויף א קאנפערענץ פון די לא-דזער צעכען (די יודישע צעכען זענען אויף דער דאזיגער קאנפערענץ נישט געווען אנוועזענד) איז בעשלאסען געווארען, אז די צעכען זאלען פון זיך בילדען אזעלכע לוסטראציע-קאמיסיעס, וועלכע האבען די אויפגאבע אויסצוגעפינען די אונלעגאלע האנדווערקער-ווארשטאטען. באלד נאך דעם דאזי-גען בעשלוס האט די האנדווערקער=קאמער זיך געווענדען מיט א צירקוליאר צו אלע צעכען, אז זיי זאלען אויסגעבען זייערע קאנדידאטען אין די לוסטראציע=קאמיסיעס.

נאכ'ן בעקומען דעם דאזיגען צירקוליאר האט דער צענטראלער יודישער האנדווערקער=פערבאנד, פילסודסקיעגא 69 צונויפגערופען א בעראטונג פון פארשטעהער פון אלע יודישע צעכען און די יודי-שע ראטמענער פון דער האנדווערקער = קאמער וועגען אננעמען א שטעלונג צו דער דערמאנטער פראגע. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען אלע פארשטעהער פון די צעכען, וועלכע געהערען צום פערבאנד. דאגעגען די פארשטעהער פון צעכען פון דער עקספאזיטור און די ראטמענער פון דער עקספאזיטור זענען נישט געקומען. ס'זענען בלויז געקומען צו 1 פארשטעהער פון שניידער, שוסטער און יובעליר-צעך.

דעם ענין רעפערירט אדוו. גאלעווסקי. ער ווייזט אן, אז דער בעשלוס פון דער האנדווערקער-קאמער שטעהט אין סתירה צום בריף פון מיני-סטעריום, וואו ס'ווערט געזאגט, אז די לוסטרא-ציעס זאלען אדורכפיהרען די מאגיסטראטען און נישט די צעכען. דער רעפערענט ווייזט אן אויף דעם אונטערשיד פון די אמאליגע לוסטראציעס און די איצטיגע.

אמאל, ווען מ'האט ענטדעקט אנ'אונלעגא-לען ווארשטאט האט דער האנדווערקער געקענט זיך אנהויבען צו בעמיהען וועגען א האנדווערקער-קארטע. איצט וועט אזא ווארשטאט צוגעשלאסען ווערען און 90 פראצענט פון אזעלכע ווארשטא-טען וועלען זיין יודישע. די האנדווערקער=קאמער וויל אנווארפען די צעכען אזעלכע אויפגאבען וואס קומען נישט צו זיי.

ס'נעהמט א ווארט דער פארשטעהער פון שניידער-צעך, וועלכער ערקלעהרט, אז היות ווי דער ענין איז נישט נאר קיין לאדזער נאר פאר גאנץ פוילען, זאל די בעראטונג אפגעלעגט ווערען ביז מאנטאג, ווען ס'וועט פארקומען א קאנפערענץ פון אלע יודישע צעכען אין דער האנדווערקער-עקספאזיטור וועגען אננעהמען א געמיינזאמע אקציע פאר גאנץ פוילען.

וועגען דעם ענין האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע און צום סוף איז אנגענומען געווארען א פארשלאג פון ה' הערשקאוויטש, אז קודם-כל זאל וועגען דעם ענין פארקומען א דיסקוסיע און דאן זאל מען זיך דעצידירען, צי די בעראטונג זאל אננעהמען א בעשלוס אדער מ'זאל אפווארטען.

די אנהענגער פון דער עקספאזיטור האבען צוליב דעם פערלאזען די בעראטונג, וועלכע האט ווייטער געפיהרט די דיסקוסיע. צום סוף איז אנ-גענומען געווארען א בעשלוס צו ענטפערען דער האנטווערקער-קאמער אויף איהר צירקולאר, אז אין הסכם מיט דער ערקלערונג פון מיניסטעריום, אז דאס לוסטרירען די האנדווערקער-ווארשטאטען געהער צו די מאגיסטראטען, וועלען די צעכען וואס געהערען צום האנדווערקער-פערבאנד, פיל-סודסקיעגא 69, נישט שיקען קיין קאנדידאטען אין די לוסטראציע-קאמיסיעס פון די צעכען.

● א סורפריז פאר דעם לאדזער טעאטער-עולם! ●

כדי צו פערוואנדלען דעם היינטיגען אפשידס-אוונעד אין א פאפולערער מאסען-פארשטעלונג פון דער הערליכער סאוויעטישער פיעסע

דאס לעבען רופט!

זענען בעשטימט 2 איינהייטליכע פרייזן פון גאנצען טעאטער

פארטער אלע פלעצער 70 גר.

באלקאן אלע פלעצער 40 גר.

ווער עס קויפט פריהער א בילעט בעקומט א בעסערען פלאץ.

קומט דעריבער היינט אוונט אלע אין „פילהארמאניע"

געזעגענען די בעריהמטע ארטיסטען:

אברהם מארעווסקי
רחל האלצער
דוד ליכט
יעקב קורלענדער און אנד.

וועלכע טרעטען היינט אויף צום לעצטען מאל פאר זייער מארגענדיגען אפפאהרען פון לאדז אויף זייער ווייטערדיגען טורנע איבער פוילען.

דער עולם שלאגט זיך

ווי שייך — ס'איז דאך זונטאג אויף דער וועלט...

(א) אויפן רעימאנט פלאץ זענען בעת א געשלעג צווישען „נוטע ברידער" שטארק צושטא-כען געווארען מיט מעסערס: סטעפאן בלאשטשיק (פון רוגע פאביאניץ) און סטאניסלאוו טאמא-שעווסקי (פון גראבאווא 13).

אויף פראנציסקאנער נעבען נומער 17 האט מען וואזשנע „צוגעריכט" דעם קאפ א געוויסען קאושימיעזש ראשיאק (פון באנקאווא 3).

די אלע האט פאגאטאוויע ערטיילט ערשטע הילף.

* * *

(א) בעת א געשלעג צווישען פוהרמאנעס אויף פלאץ קאשטשעלני איז שטארק צושלאגען גע-ווארען דער 32-יאהריגער יאנקעל קאליסקי (פון פאדזשעטשנע 21).

פאגאטאוויע האט איהם באנדאזשירט די וואונדען אין קאפ און אין די הענט.

צוגאב-פאבאר

(2) היינט, מאנטאג ד. 28 יאנואר ה.י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און על-טערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 1, 9 ,8 ,5 ,3 ,2 קאמיסאריאטען.

דעם 28. יאנואר ה.י. וועט אויך זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעט-ריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועל-כע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער=פליכט וואס וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא-מענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראס-טווע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: א. פאטאש פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59 אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 56).

א נייע קוך פאר ארבייטסלאזע

ווערט היינט געעפענט אויף באלוט

(א) היינט ווערט געעפנט א נייע קוך פאר ארבייטסלאזע אויף באלוט.

די דאזיגע קוך וועט טעגליך ארויסגעבען אנ'ערך 800 מיטאגען פאר די ארימסטע, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 2 און 3 פאליצי-קאמיסאריאטען.

די דאזיגע קוך איז רעאליזירט געווארען א דאנק דעם בירגער-קאמיטעט צו שאפען הילף פאר ארבייטסלאזע.

היינט א בעראטונג

היינט 7 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער פרויען-גימנאזיע, פירמאווי-טשא 6 א בעראטונג וועגען שאפען א סעקציע פון דער יודישער סטענאגראפישער געזעלשאפט.

די בעראטונג שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון ד"ר ארלער אין לאדז.

ליקווידירט א שמוגעל-אפערע

(א) נאך א לענגערער אבסערוואציע איז ענטדעקט און ליקווידירט געווארען א גרויסע שמוגעל-אפערע אין כארזשאוו.

די אפערע איז בעשטאנען אין דעם, וואס א גרופע מענשען האבען געשמוגעלט פאקעט-פעלעכלעך פון דייטשלאנד קיין פוילען.

בעת מען האט דורכגעפיהרט די ארעסטען אין כארזשאוו, איז דארט אויך פערהאלטען געווא-רען א לאדזער, וועלכער האט זיך אויך געזאלט בעטייליגען אין דעם שמוגעל.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!
— I —
„יעקאטערינא די גרויסע"
גרויס מאנומענטאל מייסטערווערק מיט
Elżbieta Bergner
אין דער הויפט-ראלע
— II —
די הערליכע קאמעדיע
„מיין שוועסטער ביזטו"
מיט LILJAN HARVEY
אין דער הויפט-ראלע.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

בודזשעט-דעבאַטע אין לאָדזער קהלה-ראַט

(ענדע פון 3-טע זײַט)

געוואָרען, די קהלה האָט דאָס געקאָסט 24 טויזנד זלאָטיס. איינמאָליגע אונטערשטיצונגען זענען אויסגעצאָהלט געוואָרען 46,700 זל. הילף פאַר עקסמיסירטע איז אויסגעצאָהלט געוואָרען 19375 זל. אינדיווידועלע מעדיצינישע הילף 6262 זל.

אין זשלאָבעק פון „טאָז“ ווערען אויסגעהאַלטען 23 קינדער, וואָס האָט געקאָסט 34 טויזנד זל. די פערוואַלטונג האָט געקינדיגט דעם אָפּמאַך פון „טאָז“, ווײַל די געזעלשאַפט פיהרט נישט אויס דעם אָפּמאַך. ווײַל דאָרט ווערען אויסגעהאַלטען קינדער ביז 6 יאָהר, וועלכע האָבען שוין גע-דאַרפט איבערגעשיקט ווערען אין יתומים-הויז. ס׳איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז ס׳וועט קומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט „טאָז“. אויף אויסצוהאַלטען יתומים אין אינסטיטוציעס און פריוואַטע הײַזער האָט די קהלה אויסגעגעבען 61599 זלאָטיס. די רעזולטאַטען פון דער לוסטראַציע-קאָמיסיע אין די יתומים-הײַזער האָט פעסטגעשטעלט אַזעלכע זאַכען, וועלכע האָבען געצוואונגען די קהלה אָנ-צונעמען אַ בעשלוס צו גרינדען אַ אייגען יתומים-הויז, וואָס וועט אינגיכען רעאַליזירט ווערען.

די פאָדערונגען וועגען איבערשיקען קראַנקע אין שפיטאָל האָבען נישט בעקענט איינגאַנצען נאָכגעקומען ווערען, ווײַל אונזער ביודזשעט וואָלט דערויף נישט געקלעקט. די קהלה וואָלט געווען גרייט צו שליסען אַן אָפּמאַך מיט׳ן מאַגיסטראַט און צוצאָהלען אַ געוויסע סומע, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל אויסהאַלטען 40 בעטען אין פּאָזנאַנ-סקיס שפיטאָל נאָר פאַר יודען. די קהלה פיהרט איצט ענערגישע אונטערהאַנדלונגען מיט׳ן „דאַב-ראָטשינגאַשטש“ וועגען איבערנעמען און אויספער-טיגען דאָס

שפיטאָל אין ראַדאָגאָשטש

און מ׳דאַרף האָפען, אַז דער ענין וועט פּאָזיטיוו ערלעדיגט ווערען.

די גמילת-חסדים-קאַסע ענטוויקעלט זיך זעהר גוט און איז די איינציגע מוסטער-קאַסע פון דעם טיפּ פון פּוילען. אין משך פון דעם יאָהר האָבען בעקומען הלוואות 612 פערזאָן אויף אַ סומע פון 138,900 זל. די פערלוסטען פון דער קאַסע זע-נען זעהר מינימאַלע.

די אָפּטיילונג פאַר יורידישע הילף איז אויס-געברייטערט געוואָרען. פון הילף האָבען גענאָסען 1718 פּאַציענטען. אין 104 פּראָצעסען האָט די קהלה געשטעלט אַדוואָקאַטען. דאָס אַלץ ווערט אַדורכגעפיהרט מיט אַ פערהעלטנישמעסיג קליינעם פּערסאָנאַל, וועלכער שטעהט אויף דער הויך פון זײַן אויפגאַבע, בעזונדערס די הי״ה בערל און שפּער, וועלכע האָבען נישט געקאָהגט קיין אַרבייט פאַרן וואויל פון דער קהלה.

ווער פון די פּרנסים. זאָגט פּרעזעס מינצ-בערג, ס׳וועט וועלען מאַכען פּאָרשלאָגען וועגען אויסגאַבען וועלען מוזען אָפּגעבען די הכנסה-קוועלען. מיר וועלען אונזער אַרבייט פאָרטזעצען אין דער ליניע, וועלכע מיר האָבען זיך אָנגעצייכענט.

דער ערשטער אין דער
אלגעמיינער דיסקוסיע

רעדט פּרנס יצחק צעדערבוים. ער לעגט פאָר, אַז די סומע פון הילף פאַר עולים קיין ארץ-ישראל זאָל פערגרעסערט ווערען פון 3 טויזענד אויף 10 טויזענד זל. די סומע אויף עקסמיסיע-אונטערשטי-צונגען פון 15 טויזענד אויף 35 טויזענד זל. די שטיצע פאַר עקסמיסירטע זאָל נישט געגעבען ווע-רען נאָכדעם ווי דער קאָמאָרניק האָט שוין צוגע-שיקט אַ מעלדונג, נאָר גלייך נאָך דעם עקסמיסע-אורטייל. די ווינטער-אַקציע זאָל פער-גרעסערט ווערען אויף 25 טויזענד זל. און יעדער בעדערפטיגער זאָל בעקומען פון 2 ביז 3 קערץ קויהלען. די קהלה זאָל אויך תיכף צוטרעטען צו עפענען אַ כשרע זעלנער-קיך.

פּרנס יודיש לעווענשטיין ערקלעהרט, אַז אין בודזשעט-ענינים פערלאָזט ער זיך איינגאַנצען אויף דער פערוואַלטונג, דערבײַ האַלט ער אַ גרויסע רעדע וועגען דער נויטיגקייט פון אחדות צווישען דער יודישער בעפעלקערונג, כדי זיך אַקעגענצו-שטעלען די שווערע מאָמענטען, וועלכע טרעפען די יודען אין דער איצטיגער צייט.

נאָכדעם רעדט פּרנס לייבוש ראָזענבערג, ער זאָגט, אַז ווען מ׳רופט צונויף אַ ראַט-זיצונג דאַרף מען מאַכען אַ שהחינו — בעת דער וואַר-שאַווער קהלה-ראַט האָט אין פערלויף פון יאָהר אָפּגעהאַלטען 48 זיצונגען האָט דער לאָדזער קהלה-ראַט נישט אָפּגעהאַלטען קיין איין זיצונג. ער לעגט פאָר, אַז יעדע 6 וואָכען זאָל צונויפגע-רופען ווערען אַ ראַט-זיצונג, דאָס וואָלט געמאַכט די אַרבייט פון דער קהלה פיל פּראָדוקטיווער, אַלע רעדען דאָ וועגען אַ האַרמאָניש צוזאַמענלע-בען, אָבער די מעהרהייט אַליין דערלאָזט נישט צו דעם צוזאַמענלעבען, אַזוי האָט מען נישט אַריינ-געלאָזען קיין פאָרשטעהער פון די ציוניסטען אין דער קאָמיסיע אַדורכצופיהרען די קוילען-אַקציע. מ׳וואָלט געקענט בעשטימען עטליכע טויזענד זלאָ-טיס פאַר׳ן קרן-קימת, וואָס וואָלט געגעבען די מעגליכקייט די ציוניסטישע פּראַקטיש מיטצו-אַרבייטען.

די קהלה — זאָגט פּרנס ראָזענבערג האָט פיל געאַרבייט, אָבער דאָס איז נישט אַלץ. די פּראַצע-דור אין דער סאָציאַלער הילפס-קאָמיסיע איז אַזעלכע, אַז דער נוצען ווערט אַ מינימאַלער, אַזוי זענען נאָך עטליכע חדשים לויפען בעשטימט גע-וואָרען 2 קראַנקע קיין „מרפא“ אין דעם טאָג ווען ס׳איז פאָרגעקומען זייער לויה. דער פּרנס גיט נאָך עטליכע בײַשפּילען פון פערשפּעטיגטער הילף פאַר עקסמיסירטע. פּרנס ראָזענבערג זאָגט, אַז געלד קען מען געפינען, די הילף דאַרף פער-ברייטערט ווערען.

ראַטמאַן כאַרי זאָגט, אַז אונזער געזעל-שאַפטליכקייט איז איצט מאָראַליש געפאַלען. דער אַנטיסעמיטיזם רייסט זיך אַרויס פון אַלע ווינקע-לעך, אפילו פון די ערטער, פון וועלכע מ׳האָט זיך אַמווענִיגסטען געריכט. די פראַגע פון זונטאַג-רוה, אַלע אַנדערע ווירטשאַפטליכע פראַגען זענען געוואָרען ריין פּאָליטישע. מ׳דאַרף שאַפען אַנ׳-עקאָנאָמישען ראַט בײַ דער קהלה. די פאַראייבען קענען זיך מיט די אַלע פראַגען שוין נישט קיין עצה געבען.

אין קהלה-פּרעזידיום קומט פאָר אַ קריזיס, אַ מחלוקה, וואָס דערלאָזט נישט צו קיין לעב-האַפטע אַרבייט.

דער רעדנער לייענט דאָן פאָר אויסצוגען פון דער לוסטראַציע-קאָמיסיע בײַ דער קהלה, וועלכע האָט אין אַלע אינסטיטוציעס געפינען זא-כען, וועלכע שטעלען נישט די לאָדזער קהלה אַלס מוסטער. דער ליבעראַליזם בײַ די עטאַט-אויסמעס-טונג איז זעהר פּראָבלעמאַטיש, די בית החיים אָפּטיילונג איז אַנ׳אָרט פאַר עקזעקוציעס, דאָרט קומען פאָר כסדרדיגע סקאַנדאַלען, אין פערלויף פון די לעצטע 6 יאָהר נעהט דער קהלה-בודזשעט כסדר בארג אַראָפּ. אַלע הילפס-פּאָזיציעס ווערען כסדר פערקלענערט. דער רעדנער לעגט פאָר איבערצו-שיקען דעם בודזשעט צוריק אין דער קאָמיסיע, וועלכע זאָל מאַכען פערשידענע אויסבעסערונגען און ערשט דאַן זאָל ער קומען אויף דער ראַט-זיצונג.

פּרנס וואָלף זילבערשטיין (מזרחי) זאָגט, אַז ס׳זענען געשאַפען געוואָרען ספּעציעלע פּאָסטענס, כדי צו בעזעצען מיט זייערע אייגענע מענשען. מ׳טאָר נישט אַזוי שאַסטעווען מיט עפענטליכע געלדער.

פּרנס פרידענזאָן („אגודה“) האַלט די פאָר-וואורפען פון דער אָפּאָזיציע פאַר נישט ערנסט. ער האַלט, אַז די „אגודה“ דאַרף האָבען די גרעסטע טענות צום בודזשעט, ווײַל די „אגודה“ געניסט פון איהם אַמווענִיגסטען. ער טרעט שאַרף אַרויס געגען סובסידירען דעם קרן היסוד, הגם די „אגודה“ איז פאַר בנין ארץ ישראל, וועלכע וועט געבוים ווערען דורכ׳ן קרן הישוב. ס׳רעדען נאָך דאַן די פּרנסים: וואָלמאַן, ראָזענבערג, כאַרי, זילבערשטיין, צעדערבוים און נאָכדעם ווי פּרעזעס מינצבערג ענטפערט די אָפּאָנענטען, ווערט אָרום אַ 4 זייגער בײַנאַכט פערענדיגט די אַלגעמיינע דעבאַטע.

פּרנס כאַרי האָט אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג וועגען פּראָטעסטירען געגען די פערפאָלגונגען אויף דער יודישער שפּראַך אין ארץ ישראל.

פּרנס פרידענזאָן האָט אַריינגעטראָגען פאָל-גענדען

דרינגענדען פאָרשלאַג

דער אויסגאַנג פון פּלעביסציט אין סאַאַר-געביט דראָהט מיט סכנה טויזענדער יודען פון יענעם געביט. דער שווערער גורל פון אונזערע אומגליקליכע ברידער אין דייטשלאַנד האָט זיך שוין אָנגעהויבען פיהלען אויך אין סאַאַר-געביט. און כמעט פאָרמעל שטעהט נאָך דער דאָזיגער געביט ביים איצטיגען טאָג אונטער דער הערשאַפט פון פעלקערבונד, האָבען זיך אויך דאָרט שוין אָנגעהויבען רדיפות און נגישות אויף יודען.

נעמענדיג אין אַכט:

1) אַז טראָץ אַלע הבטחות מצד׳ן פּרעזידיום פון פעלקערבונד צו זיכערען די רעכט פון די סאַאַר-יודען, איז דאָס ביז הײַנט נאָכנישט געשעהן.

2) אַז צוגלייך מיט׳ן איבערנעהמען דעם סאַאַר-געביט דורך דייטשלאַנד וועלען אויך דאָרט אײַנגעפיהרט ווערען די היטלעריסטישע אויסנאַהם-געזעצען פאַר יודען —

בעשליסט דריבער דער ראַט פון דער יודי-שער קהלה אין לאָדז:

„זיך צו ווענדען טעלעגראַפיש צום פעלקער-
„בונד וועגען אָנגעהמען זאָפאָרטיגע שריט
„צו פערזיכערען די רעכט, דאָס לעבען,
„פערמעגען און פרייהייט פון אונזערע יוד.
„ברידער אין סאַאַר-לאַנד“.

נעכטען אין אָוונד איז פאָרגעקומען די ווייטערדיגע בודזשעט דעבאַטע.

Dr. med.

R.Zalcwasser

כירורג

ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17

נעמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ׳

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפּפאַנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 אָוונר

זונטאָג און יום-טוב פון 9–11 בײַטאָג

און יו״ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

מאָנאַטליכע טראַמוואַי-בילעטען

צו 22.50 צו בעקומען אין

„ORBIS“

פּיעטריקאָווער 18, טעל. 249-33

ר. איזראַעל

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

102

איצט, האָט ראָבערט געפרעגט שולמית׳ן, זאָג מיר נאָך וואָס ביזט דו צו מיר געקומען אין מיט-טען דער נאַכט.

— איך האָב אַ וויכטיגען ענין צו ערלעדיגען. איך האָב גרויס עגמת נפש און טאַקע צוליב דעם נפש, וועלכען דו האָסט איצט אַריבגעלאָזען אין דײַן לאָך אַרײַן.

— ווי איך בין אינפאָרמירט, איז דאָך דער דאָזיגער דזשאָן קיסטער, דער געהילף - פּאָליציי-אינספּעקטאָר דײַנס אַ געליבטער.

— געוויס, איך האָב איהם געוואָלט אַזוי אַרום מאַכען פאַר אַ מײַנ׳יגען. איך האָב איהם געוואָלט מאַכען אָפּהענגיג פון זיך. די בעסטיע האָט זיך אָבער נישט געלאָזען, ער האָט נאָך געוואָלט מאַ-כען דעם אָנשטעל, ווי ער וואָלט זיך צוטיילט אויף צוויי העלפטען. דעמאָלט ווען ער איז גע-ווען מיט מיר אין בעט, איז ער געווען מײַן גע-ליבטער, דעמאָלט ווען איך בין געווען בײַ איהם אין ביוראָ איז ער ווידער געווען פּאָליציי-אינספּעק-טאָר און איך אַ האַלבע אַנגעקלאָגטע און אַ האַלבע עדות.

— שטענדיג ענטוישט מען זיך אין דער חברה פּאָליציי-אַנטען, קיינמאָל קען מען מיט זיי נישט זיכער זײַן. זיי זענען אַזוי ווי די שמעקע-הינד, וואָרפסט זיי אַ ביין, ביזט דו זיכער, אַז זיי וועלען זיך אָפּפרעסען, וועט ער דיך שוינען און קען ער האָט אויפגעפרעסען דעם לעצטען ביסען, האָט ער פערגעסען. אַז דאָס האָסט דו איהם געגעבען דעם ביין און געהמט זיך צו דײַ-נע אייגענע ביינער.

— אַ זעהר גוטע פערגלייך, ראָבערט, האָט שולמית זיך צושמייכעלט. אַנ׳עצה מוז מען דאָך פאַר איהם געפינען.

— איצט האָסט דו איהם אין די טשוועקעס, דו פרעגסט נאָך איהם ווי נאָך דעם נעכט׳גען טאָג. זאָג מיר נאָר, מאַדאַם, מיט וואָס האָט ער דיך די לעצטע צייטען אַזוי שטאַרק דאַקוטשעט?

— וועגען דעם טאַקע בין איך איצט מיטען דער נאַכט צו דיר געקומען, ס׳איז עפּעס אַ מעשה מיט אַנ׳אָפּגעשניטענעם קאָפּ.

ראָבערט האָט נישט געגעבען קיין ציטער, ער האָט אפילו נישט אויפגעהויבען די אויגען צו דער פרוי רובין, וועלכע האָט געמיינט, אַז איהר מיטטיילונג וועגען אַנ׳אָפּגעשניטענעם קאָפּ וועט אויף ראָבערט׳ן מאַכען אַ שטאַרקען איינדרוק.

— דו הערסט וועגען אַנ׳אָפּגעשניטענעם קאָפּ, פּשוט אַ מענשליכען קאָפּ, וועלכען מ׳האָט אָפּגע-שניטען פון אַ מענשליכען קערפּער...

— איז צוגעשיקט אַלס מתנה דעם פּאָליציי-אינספּעקטאָר, האָט ראָבערט פערענדיגט דעם אָנ-הויב פון שולמית׳ס ערקלערונג.

— ראָבערט, דו ווייסט וועגען דעם, זעהט אויס, אַז מײַן פאָרגעפיהל האָט מיך נישט אָפּ-גענאַרט, ווען ס׳איז מיר איינגעפאַלען אַהער צו-קומען צו דיר וועגען דעם.

— אָבער וואָס פאַראַ שייכות האָסט דו דען צו דער דאָזיגער געשיכטע?

— דאָס ווייס איך אַליין נישט, אָבער לויט דעם ווי דזשאָן האָט מיך בעהאַנדעלט, האָב איך אַן איינדרוק, אַז ער איז מיך אין עפּעס חושד.

ראָבערט האָט אָנגעהויבען אַזוי שטאַרק צו לאַכען, אַז ער האָט איינגאַנצען געציטערט. וויפיל ער האָט זיך נישט געוואָלט איינהאַלטען, האָט זיך איהם דאָס נישט איינגעגעבען, ער האָט זיך גאַנץ פערקייכט.

שולמית איז געבליבען שטעהן פערגאַפט און האָט נישט געוואוסט, וואָס ראָבערט לאַכט אַזוי שטאַרק.

— וואָס איז דיר געשעהן, ראָבערט? וואָס האָסט דו זיך אַזוי צולאַכט?

— רעד צו מיר גאַרנישט. איך וועל פּלאַצען פאַר געלעכטער, אוי, מײַן בויך, מײַן בויך, דו האָסט געזאָגט, אַז ער איז דיך חושד אין שייכות מיט דעם אָפּגעשניטענעם קאָפּ, אוי, מײַן בויך. איך וועל פּלאַצען פאַר געלעכטער.

— אָבער הער דאָך אויף צו לאַכען, קלעהר מיר אויף ווען ער וואָס עס האַנדעלט זיך.

— אַ יודענע בלײַבט אַ יודענע. דו ביזט אַראָפּ פון זינען.

— פאַרוואָס?? ווען איך וועל דיר דערצעה-לען, ווי אַזוי ער האָט מיך אויסגעפאָרשט איבער דעם ענין, וועסט דו זיך איבערצייגען, אַז ס׳איז אַזוי ווי איך זאָג.

— דערצעהל, נאָר וואָס האָט ער פון דיר אַזוי געוואָלט וויסען וועגען דעם ענין.

— קודם-כל האָט ער אויף פּליערליי וועגען זיך געוואָלט פון מיר דערוויסען וועגען דעם, ווער ס׳איז דער אָפּגעשניטענער קאָפּ, דאָס צו וועמענס לעבעדיגער קערפּער האָט דער קאָפּ געהערט.

— און דו ווייסט ווער דאָס איז??

— איך האָב דעם מענשען געקענט

— נישט מעגליך? ווער איז דאָס?

— איך פערשטעה איצט גאָרנישט. דו האָסט זיך אַזוי שטאַרק צולאַכט ווען איך האָב דיר גע-זאָגט, אַז דזשאָן האָט מיך אין דעם ענין אין עפּעס חושד געווען, און איצט ווונדערסט דו זיך, אַז איך האָב געקענט דעם מענשען, וועלכען ס׳-האָט געהערט דער קאָפּ.

— געוויס, געוויס איך האָב זיך געוואונדערט אין בײַדע זאַכען, ווײַל איך בין נאָך איצט איבער-צייגט, אַז דו האָסט נישט דעם מינדעסטען שייכות אין די מינדעסטע אַהנונג וועגען דעם גאַנצען ענין. זעהט אויס, אַז איך האָב געהאַט אַ טעות בלויז אין איין טייל. אַנ׳אַהנונג וועגען דעם האָסט דו יאָ, אָבער קיין שייכות נישט. זאָג מיר נאָר ווער איז דאָס דער דאָזיגער מאַן, וועלכער האָט געהאַט אַזאַ שעהנעם פּנים און אַזאַ שעהנער באָרד.

— אמת, האָט שולמית אויסגעשריגען, דער מאַן האָט געהאַט אַ באָרד, אָבער ווען דער קאָפּ איז צוגעשיקט געוואָרען איז ער דאָך שוין גע-ווען אָהן אַ באָרד.

— כדי ער זאָל שעהנער אויסזעהען און ס׳-זאָל זײַן בעקוועמער דעם קאָפּ אָוועקצושיקען מיט דער פּאָסט, האָט ראָבערט ציניש געזאָגט.

— און דו קענסט אויך דעם מענש, האָט שולמית געפרעגט ראָבערט׳ן.

— ניין, איך קען נישט דעם ערמאָרדעטען, און האָב איהם נישט געקענט, ווען איך וואָלט געוואוסט ווער דאָס איז, האָב איך זיך פיינד צו שפּילען אין געשפּרעכען און שמועסען, זאָג מיר שולמית ווער איז דאָס געווען דער מאַן, וועלכער איז ערמאָרדעט געוואָרען.

— דאָס איז אַ געוויסער לעאָן בלומאַן, אַ גע-וועזענער פרײַנד פון מײַן מאַן, איך ווייס נישט פון וואַנען ער שטאַמט, אָבער איך ווייס זעהר גוט, אַז ער איז נישט קיין ענגלענדער און ער איז זעהר אָפט געקומען קיין לאָנדאָן פון אויסלאַנד. ער איז פון דערזעלבער בראַנזשע, וואָס מײַן מאַן איז געווען און איז געקומען קיין לאָנדאָן נאָר אין געשעפטליכע ענינים. ווי איך ווייס, איז ער געווען אַ זעהר אָנגעזעהענער און אָנשטענדיגער מענש. מײַן מאַן האָט קיינמאָל נישט געהאַט גענוג ווערטער פון ענטציקונג פאַר דעם דאָזיגען מענש.

— אַזוי גאָר? אַ שאַר, וואָס איך האָב וועגען דעם נישט פריהער געוואוסט...

— וואָס וואָלט דאַן געווען? פאַרוואָס בע-דויערסט דו דאָס אַזוי שטאַרק.

— ווײַל דער מענש איז צו ביליג פערקויפט געוואָרען. ווען ער איז געווען אַזאַ וואַזשנע שישקע, האָט מען פאַר איהם געדאַרפט נעהמען פיל מעהר ווי מ׳האָט גענומען.

שולמית האָט זיך איצט ערשט אָנגעהויבען צו אָריענטירען, אַז ראָבערט האָט איינגעטונקען דײַנע הענד אין דעם בלוט פון לעאָן בלומאַן, זי האָט אַ ציטער געגעבען פון דעם ציניזם, מיט וועלכען ראָבערט האָט גערעדט.

— ראָבערט, האָט זי געזאָגט, דו האָסט שוין מעהר ווי אַנ׳אַהנונג אין דעם ענין. דו האָסט שוין געוויס אַ גרויסען שייכות צו דעם.

(פאָרטזעצונג קומט)

הספארט-בעוועגונג

די גרויסע הכנות צו דער „מכביאדע"
אין תל-אביב אין חודש אפריל 1935

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, וועט אין די טעג פון 1. ביז'ן 10. אפריל ה. י. פאר־קומען אין תל־אביב די צווייטע מכביאדע, אין וועל־כע ס'וועלען זיך בעטייליגען טויזענדער יודישע ספארטלער פון דער גאנצער וועלט.

די איצטיגע מכביאדע אין תל־אביב פער־זאגט זיך צו שטעהען אויף א פיל העכערע ספארט־ליכע מדרגה ווי די ערשטע, הן צוליב די בעסערע קאנדיציעס פון די ספארטלער, הן צוליב דעם, וואס די צאהל אנטיילנעהמער זאל זיין א בעדייטענד א גרעסערע, ווי אין יאהר 1932. און נעמליך אויך דערפאר, ווייל די קאמפען וועלען היי־יאהר פארקומען אין אלע ספארט־צווייגען, אזוי ווי בעת דער וועלט־אלימפיאדע.

דער צענטראלער קאמיטעט פון דער מכביא־דע בעקומט לסדר ידיעות, וועגען די גרויסע פאר־בערייטונגס־ארבייט צו דער מכביאדע אין די פער־שידענע גלות־לענדער.

אויך אין פוילען ווערען איצט אדורכגעפיהרט די טעכנישע פארבערייטונגען צו דער מכביאדע מיט דעם פערצעהמט זיך א ספעציעלער קאמיטעט פון דער עקזעקוטיוו, וועלט־פערבאנד „מכבי" אין פוי־לען. אין שפיץ פונ'ם פוילישען קאמיטעט שטעהט דער דעפוטאט ד"ר ה. ראזמארין.

קאנפערענץ פון מכביאדע־קאמיטעט אין תל־אביב

אונטערן פארזיץ פון בירגערמייסטער דיזענהאף איז אין תל־אביב פארגעקומען א קאנפערענץ פון מכבי־קאמיטעט פון א"י.

די קאנפערענץ האט געעפענט דער פרעזעס פון אלטוועלטליכען מכבי־פערבאנד ד"ר לעלעווער. איז זייט העכע האט פרעזידענט ד"ר לעלעווער אנ־געוויזען אויף דער וויכטיגער ראלע פון דער מכביאדע אלס נאציאנאלען און ספארטליכען פאק־טאר.

דאן האט דער לייטער פון דער פראפאגאנדע קאמיסיע ה' אראן אנגעוויזען אויף דער גרויסער ראל פון דער פרעסע, וועלכע פראפאגירט די מכביא־דע צווישען דער געזעלשאפט.

בירגערמייסטער דיזענהאף האט זיך אפגע־שטעלט אויף דער ערשטער „מכביאדע", אנווייזענ־דיג אויפ'ן גרויסען מאראלישען דערמאלג, מיט וועל־כע זי האט זיך פארענדיגט. די איצטיגע מכביאדע, איז צו האפען וועט אויספאלען נאך אימפאנירענ־דער. נאכמעהר דערפאר, ווייל ארץ־ישראל איז איצט אנגענומען געווארען אלס מיטגליד פון אלוועלט־ליכען אלימפישען קאמיטעט. דער פראגראם פון די פארשטעהענדער מכביאדע זעהט פאר אלע ספארט־צווייגען, פונקט אזוי, ווי בעת די וועלט־אלימפיאדעס. חוץ דעם, וועלען אויך אדורכגעפיהרט ווערען קאנקורסען פון בילדער און סקולפטורען און אז. וו.

וועגען פינאנציעלע פראגען האט רעפערירט ה' גרינבערג. ער האט גערעדט וועגען די טעכנישע פראגען און שייכות מיט'ן פערגרעסערען פון רע־פרעזענטאנץ־סטאדיאן.

דער פרעלימינאר־בודושעט פון קאמיטעט שליסט זיך מיט דער ריזיגע סומע פון 6.500 פונט (איבער 160.000 זל.)

דער רעדנער ווייזט אן, אז איז אלע לענדער טובסידירען די רעגירונגען אזעלכע אימפרעזען. אמת איז, אז אין עגיפטען און אין דרום־אפריקע איז געזאמעלט געווארען 2000 פונט. דער תל־אביב'ער מאגיסטראט און אנד. אינסטיטוציעס האבען פרעלימינירט 750 פונט. עס פעהלט אלזא, ארום 4000 פונט. די דאזיגע סומע וועט מוזען געשאפען ווערען.

ה' אלוף האט אנגעוויזען, אז אין דער מכביא־דע וועלען זיך בעטייליגען ארום 1000 אקטיווע יודישע ספארטלער פון דער גאנצער וועלט. חוץ דעם וועט זיך אין דער מכביאדע בעטייליגען דער „מכבי הצעיר".

צום סוף האט זיך דער בירגערמייסטער די־זענהאף (ער האט זיך בעצייכענט אלס „ספארטלער־אויפ'ן פערד") געווענדעט מיט אן אפעל צו דער פרעסע און זיי געבעטען וועקען די געזעלשאפט צו פארשטענדניש פאר דער מכבי ארצי.

* * *

אין גאנצען לאנד קומען פאר פיבערהאפטע פארבערייטונגען צו די עליגינאציעס, בעת וועלכע ס'וועט בעשטימט ווערען דער צוזאמענשטעל פון דער פאלעסט־בער רעפרעזענטאנץ צו דער מכביאדע.

זיצונג פון פוילישען מכביאדע־קאמיטעט

די טעג איז אין ווארשע, אונטערן פארזיץ פון פרעזעס פון דער עקזעקוטיוו פון פוילישען וועלט־פערבאנד־מכבי, דעפ. ראזמארין, פארגעקומען א זיצונג פון „מכביא'דע" קאמיטעט.

אויף דער דאזיגער זיצונג זענען בעהאנ־דעלט געווארען א רייהע וויכטיגע ענינים, וועלכע האבען א שייכות מיטן ארויסשיקען פון דער עקס־פעדיציע פון פוילישען מכבי פערבאנד אויף דער צווייטער מכביארע.

נאכדעם, ווי די לייטערס פון די בעזונדערע רעסארטען האבען אפגעגעבען זייערע באריכטען זענען אנגענומען געווארען א רייה בעשלוסען.

אין דער ערשטער רייה איז בעשטימט גע־ווארען, אין וואס פארא קאנקורענצען עס וועלען זיך בעטייליגען די ספארטלער פון פוילען. און אזוי וועלען פאהרען:

פוסבאל־שפילער, א באקסער מאנשאפט, קויש־באל (פרויען), גימנאסטישע מאנשאפטען: מענער און פרויען, לייכט־אטלעטען (פרויען און מענער), ציקליסטען, א וואסער־באל־מאנשאפט, שווימער, שווער אטלעטען און טעניסיסטען.

אויף דער דאזיגער זיצונג איז אויך פעסט־געשטעלט געווארען דער צוזאמענשטעל פון דער לייטונג פון דער עקספעדיציע. אלס אלגעמיינער לייטער איז געוועהלט געווארען דעפ. ד"ר ה. ראזמארין, טעכנישער לייטער מאג. מ. דיקעס, ספארט־לייטער דיר. מ. מינק.

דאן איז בעשלאסען געווארען צו ארגאני־זירען לאגערן פאר די רעפרעזענטאנצען אין לייכט־אטלעטיק און קויש באל (פרויען).

די לאגערן וועלען ארגאניזירט ווערען אין צענטראלען אינסטיטוט פאר פיזישער דערציהונג אין ווארשא.

חוץ דעם איז בעשלאסען געווארען, אז אלע אקטיווע ספארטלער, וועלכע געהען ארייין אין דער עקספעדיציע וועלען אין פערלויף פון 10 טעג, פאר'ן אפפאהרען, מוזען אדורכמאכען א ספעציעלען לאגער, עדי אפצוהיטען די קאנדיציע.

צום סוף זענען דערלעדיגט געווארען א רייה טעכנישע פראגען.

אפפאהר פון פרעזעס מגר. מ. דיקעס קיין ארץ־ישראל

אויף דער קאנפערענץ פון מכבי'אדע קאמי־טעט, וועלכע איז פארגעקומען פאריגע וואך, איז בעשלאסען געווארען צו דעלעגירען דעם לייטער פון דער פוילישער עקספעדיציע אויף דער מכבי'אדע – מגר. מ. דיקעס קיין א"י מיט דעם ציל צו ערלעדיגען דארט אלע ענינים, וועלכע זענען פערבונדען מיט'ן ווייזען פון דער פוילישער „מכבי" רעפרעזענטאנץ אין א"י אין דער צייט פון דער מכבי'ארע. מגר. דיקעס וועט ערלעדיגען אלע פראגען, וועלכע זענען פערבונדען מיט דעם אנטייל פון דער פוילישער עקספעדיציע אין דער מכבי'אדע.

חוץ דעם וועט מגר. דיקעס אפהאלטען א רייה קאנפערענצען מיט די פיהרער פון ארץ ישראל'דיגען ספארט וועזען און מיט די געהעריגע מאכט ארגאנען. ה' דיקעס פאהרט אפ דעם 28 יאנואר. ער וועט זיך צוריקקעהרען ארום דעם 20 פעברואר.

סקי־מייסטערשאפטען פון מכבי־פערבאנד אין פוילען

דער סקי קאפיטאן פון מכבי פערבאנד אין פוילען איבוש. אבעלעס מאכט שוין די לעצטע צוגרייטונגען צו די סקי מייסטערשאפטס שפילען וועלכע וועלען פארקומען אין די טעג פון 2–3 פעברואר אין נאווי טארג. ביז איצט האבען שוין געמאלדען זייער אנטייל: מכבי–קראקע, מכבי–זאקאפאנע, מכבי–קריניצע, מכבי–ביעלסק, חשמונאי–לעמבערג, מכבי–ווארשע, ז.א.ק.ס.–ווילנא.

לייכטאטלעטישער לאגער פון „מכבי"
אין צענטראלען אינסטיטוט פאר פיזישער דערציהונג

אין צוזאמענהאנג מיטן דערנעהנטערן זיך פון דעם טערמין פון דער 2 מכביאדע, ווערען דורכן צ. ק. פון „מכבי" פערבאנד געמאכט די לעצטע צוגרייטונגען, וועלכע זענען פערבונדען מיטן ארויסשיקען א געהעריג אויסגעשולטע ספארט רעפרעזענטאנץ.

א דאנק דער הילף פון מלוכה'שען אמט פאר פיזישער דערציהונג איז ערטיילט געווארען דעם „מכבי" פערבאנד די מעגליכקייט איינצואר־נען דעם לייכטאטלעטישען לאגער.

דער לאגער וועט זיך פערנעמען מיט דער ספעציאליזאציע און פיזישער קאנדיציע פון די מיטגלידער. דער ספארט רעפעראט פון „מכבי" פערבאנד האט בעשטימט פאלגענדע אנטיילנעמער צום לאגער: פרל. פרייוואלד (מכבי–קראקע), פרל. לעווין (מכבי–ווילנא), פרל. לאסנער (מכבי–קראקע), פרל. נאטליב (מכבי–קראקע), פרל. מע־צענדארף (מכבי–קראקע), פרל. כץ (מכבי–ביאלי־סטאק), פרל. טורעצקה (מכבי–ווארשע), פרל. דארינשטיין (חשמונאי–לעמבערג), פרל. זילבער־בערג (בר כוכבא–לאדז), פרל. ליפשטאט (מכבי–ווארשא), שטיין (מכבי–קראקע), מאיארציק (מכבי–קרויל. הוטא), גורין (חשמונאי–קאוועל), דיכטבלאו מכבי–קרויל. הוטא), פרוכטמאן (הגבור–פשעמישל), פישער (דרור–לעמבערג), סמארגאנסקי (ז.א.ק.ס.–ווילנא), קעלסאן (מכבי–ווארשא), וויינטרויב (מכבי–ביעלסקא), פינק (מכבי–סובאלק).

מיט די טרענינגען וועט אנפיהרען דער ה' אסטאלאווסקי פון פשעמישל.

אמעריקאנער יודישע ספארטלער אויף דער מכביאדע

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט זיך אין דער היי־יאהריגער מכביאדע אין תל אביב בעטייליגען א ריזיגע עקספעדיציע פון יודישע ספארטלער פון אמעריקא.

דער אמעריקאנער „מכבי" פערבאנד האט מיטגעטיילט, אז די עקספעדיציע וועט בעשטעהען פון 165 אקטיווע ספארטלער, וועלכע וועלען זיך בעטייליגען אין אלע קאנקורענצען.

צווישען די אנטיילנעהמער געפינען זיך א רייה וועלט מייסטערס, ווי: בען איסטמען (וועלט מייסטער פון 800 מעטער און 440 יארד) דאן דער דיסקוס ווארפער שניידער (מייסטער פון דער ערשטער מכביאדע).

מיט דער עקספעדיציע פיהרט אן י. שאפי, געוועזענער סעקרעטאר פון דער וועלט אלימפיאדע אין לאס אנזשעלאס.

אין עסטרייך

אין דער עקספעדיציע פון דעם עסטרייכישען „מכבי" פערבאנד וועט זיך בעטייליגען, צווישען אנד. די רינגקאמף מאנשאפטען פון ווינער „הכח", וועלכע איז זייט 8 יאהר עסטרייכישער מייסטער. חוץ דעם וועט זיך בעטייליגען א לייכטאטלעטישע מאנשאפט מיט די בעקאנטע ספארטלער באלדי, קעניג, דויטשער און בערקען בראש.

א חשובער גאסט אין לאדז

אין לאדז ווייעלט איצט דער בעקאנטער ספארט־זשורנאליסט פון ארץ־ישראל ליפא לעוויטאן.

לעוויטאן קומט איצט פון א לענגערער רייזע איבער אפריקא און אייראפא, וואו ער האט בע־זוכט אלע יודישע ספארט צענטערן אין דער וועלט, פראפאגאנדירט די אידעע פון דער צווייטער „מכביאדע" אין תל־אביב, וועמענס פרעסע רע־פערענט ער איז.

לעוויטאן קומט איצט דאס צווייטע מאל נאך לאדז. מיט 5 יאהר צוריק האט לעוויטאן בעזוכט אונזער שטאט און נאכדעם פערעפענטליכט אין א רייה צייטונגען אין אויסלאנד און א"י פיל פעליעטאנען וועגען אונזער ספארט־לעבען.

נעכטען האט דער חשובער גאסט בעזוכט אונזער רעדאקציע. אין א אינטימען שמועס האט לעוויטאן זיך געטיילט מיט זיינע זעהר אינטערע־סאנטע איינדרוקען. אין איינעם פון אונזערע נאענ־טסטע נומערן פון אונזער צייטונג וועלען מיר זיי איבערגעבען פאר אונזערע לעזער.

באקס
„י. ס. פ." – „קויאוויא" 7:9

נעכטען איז אין לאדר פארגעקומען א באקס־מעטש צווישען די מאנשאפטען פון „י. ק. פ." און „קויאוויא" פון אינאווראצלאוו.

דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א רעזולטאט פון 7:9 פאר „י. ק. פ."

די בעזונדערע קאמפען האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען:

1) גלויבא – לאדא: רעמי.

2) ראנאווסקי האט פערשפילט ביים לאדזער ספארענקעוויטש.

3) לעשטשינסקי (י. ק. פ.) האט פערשפילט ביי דודזשיאקען.

4) באנאשיאק האט דורך א „ק. א." בעזיגט מראזאווסקי'ן.

5) טאבארעק האט לייכט בעזיגט ראדאמסקי'ן

6) כמיעלעווסקי האט כסדר געהאט אנ'אי־בערמאכט איבער לעוואנדאווסקי, וועלכער איז גע־ווען געצוואונגען זיך אונטערצוגעבען.

7) יוזשקאוויאק (קויאוויא) האט בעזיגט דעם רעזערוו באקסער פון „י. ק. פ." קאטשינסקי דורך א „ק. א."

זשיעלינסקי (קויאוויא) האט געזיגט דורך א וואלקאווער.

„ווארטא" שלאגט „מכבי" 0:16

פויזען, 27 (ספ. טעל.)

אין פויזען איז אין דער אנוועזענהייט פון א 3500 קעפיגען עולם פארגעקומען דער באקס מעטש וועגען דער פוילישער מייסטערשאפט צווישען פויזנער „ווארטא" און ווארשאווער „מכבי".

דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א הויכען רעזולטאט פון 0:16 פאר „ווארטא".

כדאי צו בעמערקען, אז עס זענען נאר פאר געקומען 6 קאמפען, מחמת דעם, וואס דער דאק־טאר האט שטאהלען פערוועהרט צו קעמפען און נוידינג האט זיך צום קאמף נישט געשטעלט.

די בעזונדערע רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

1) סאבקאוויאק בעזיגט בירנבוימען.

2) ווירסקי בעזיגט ראזענבלומען.

3) קאינאר האט בעזיגט שפיגעלבאנג.

4) שיפינסקי האט בעזיגט גוישטאטען.

5) וואזשניאק האט בעזיגט פראדיסן.

6) מאיכזשיצקי האט בעזיגט פילניקען.

קאנאדא — וועלט מייסטער פון האקעי

קאנאדא–שווייץ 2:4
ענגלאנד–טשעכיען 1:2

אין די פינאל קאמפען וועגען דער וועלט מייסטערשאפט אין האקעי, וועלכע זענען פארגע־קומען אין דאוואס האט ענטגילטיג דאס ערשטע ארט פערנומען דער ביזאיצטיגער מייסטער — קאנאדא.

דאס צווייטע ארט – די רעפרעזענטאנץ פון שווייץ, דאס דריטע ענגלאנד.

אין פינאל פון די בעזיגטע האט דייטשלאנד בעזיגט פוילען 1:5.

„פאלאניא" פוילישער מייסטער אין קויש־באל

דעם פינאל־מעטש וועגען דער מייסטער־שאפט פון קויש־באל (פרויען) האט געוואונען פאלאניא, שלאגענדיג די מאנשאפט פון „א.ז.ס." 12:22.

קוסטראציעס פון די בעקערייען

קאמיסיעס גייען ארויס איז דער שטאט

(א) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז, וועט היינ־טיגע וואך בעניים ווערן די לוסטראציעס פון די בעקערייען, בכדי אויסצופארשען, צי אייניגע בע־קערס האבען אויסגעפיהרט די בעדינגונגען, וואס זענען זיי אוועקגעשטעלט געווארען.

מיר דערוויסען זיך גלייכצייטיג, אז די בע־קערייען, וואס זענען נישט מקפיד אויף די פער־הליכטענדע סאניטאר פארשריפטען, ווי אויך די, וואס זענען עובר אויף דער 8 שעה'דיגער ארבייט־צייט, וועלען געשלאסען ווערען און זייערע אינ־האבער וועלען צוגעצויגען ווערען צו שטראפ־ליכער פעראנטווארטליכקייט.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז לעצטענס האבען, מחמת דער שארפער קאנטראלע, וואס איז אנגעווענדעט געווארען לגבי די בעקערייען — איז זייער סאניטארער מעמד בעדייטענד געהויבען געווארען, און דאס געבעקס ווערט געבאקען און פערקויפט ביי היגיענישערע בעדינגונגען.

די גרעסטע סענסאציע פון יודישען לאדז

דער דועל צווישען ד״ר קרויש און פרעזעס מינצבערג קומט יא פאר...

אינ'ם נייעם „בערל־שמערל״־פראגראם

אבי מיר האבען געמיינט, אז דער בריף פון ראבינאוויטש וועט ווירקען אויף דעם צוהיצטען גע־מיט פון דעם ד״ר קרויש, און ער וועט אריינבלייבען זיין פייער־כלי אין שייד אריין, ערשט עס לאזט זיך גאר אויס, אז דער „בערל־שמערל״־טעאטער האט בעשלאסען ביי זיך, אז אזא גלענצענדע אט־ראקציע טאר נישט אויסגעמיטען ווערען, און די לאדזשער יודישע בירגער וועלען בקרוב ובימינו האב־בען די געלעגענהייט צו זעהן מיט די אייגענע אויגען, ווי אזוי דער דועל וועט פארקומען מיט'ן גאנצען קנאק און לויט אלע כללים פון באנטווי־טשטעס און אינפעלדס קאדעקס.

עס וועט שיסען, עס וועט קנאקען, און א רוח, וועט גיין און עס וועט פולשטענדיג־בייעם צווייטען פרא־גראם, א. ב. „נאר נישט געזאָרגט!״ וואס וועט די טעג שוין געוויזען ווערען אינ'ם „בערל־שמערל״־טעאטער (קאפע „אידעאל״).

דאס מאל שניצט די פיגורען דער בעריהמטער יודישער קינסטלער, ה' העניך בארטשינסקי, וועל־כער האט שוין צו דעם צוועק פערקאטשעט די אר־בעל צוזאמען מיט די רעזשיסירטע „בערל־שמערל״־ניקעס.

יודען, גרייט זיך — „נאר נישט געזאָרגט!״... דער „בערל־שמערל״־טעאטער טראכט שוין פאר אייך! צר וואס אייך נישט לאזען טון קיין צולהי!

אבערקאנטאר ישראל אלטער קירצליך ווידער אין לאדז

אין דער גאהנסטער צייט וועט אויפטרעטען מיט א קאנצערט דער בעוואוסטער און בעריהמטער אבערקאנטער ישראל אלטער פון האנאווער לטובת א וואוילטעטיגען פעראיין אין אונזער שטאט.

די היינטיגע לעצטע פאפולערע מאסען־פארשטעלונג פון „דאס לעבען רופט״

אין „פילהארמאניע״

נאך 3 וואכען ערפאלגרייכע גאסטשפילען פון דראמאטישען אנסאמבל אונטער דער קינסטלע־רישער לייטונג פון אברהם מארעווסקי, קומט היינט פאר דער לעצטער אפשידס־אווענד, אויף וועלכען עס ווערט אויפגעפיהרט ווערען די הערליכע סא־וויעטישע פיעסע פון בעלאצערקאווסקי „דאס לעבען רופט״.

די ראלען קרעאירען די בעריהמטע קינסטלער אברהם מארעווסקי, רחל האלצער, דוד ליכט, יעקב קורלענדער און אנדערע, וועלכע שאפען איין קינסטלערישע גאנצקייט אין דער שפאנענדער און אינטערעסאנטער פארשטעלונג.

די היינטיגע אפשיידס־פארשטעלונג וועט זיכער ארויסרופען דעם גרעסטען אינטערעס ביים לאדזער טעאטער־עולם. וועלכער וועט קומען געזעגנען די גרויסע קינסטלער פאר זייער מארגענ־דיגען אפפאהרען פון לאדז אויף זייער ווייטער־דיגער טורנעע איבער'ן לאנד.

מארגען, דינסטאג — פייערליכע פרעמיערע פון אלטער קאציזנעס „וועלט געוויסען״... מיט אלעקסאנדער גראנאד

היינט, מאנטאג, ווערט אין „ראזמאיטאשטשי״ צוליב דער גענעראל־פראבע פון דער מארגענדי־גער נייער אויפפיהרונג — נישט געשפילט.

מארגען, דינסטאג ווערט געגעבען די פרע־מיערע פון אלטער קאציזנעס מאנומענטאל ניי־ביהנע־ווערק „וועלט־געוויסען״ וועלכעס בעהאנדעלט א שטיק טרויעריגע יודישע געשיכטע פון די שטורם־יאהרען אין רוסלאנד אין די יאהרען 1917–1925.

ראדיא־פראגראם

מאנטאג, דעם 29־טען יאנואר

6,45 פריהמארגען־אודיציע, 6,48 פליטען, 6,52 גימנאסטיק, 7,07 פליטען 7,50 רעקלאמע קאנ־צערט. 11,57 צייט סיגנאל 12.03 ידיעות 12,05 פרעסע איבערזיכט. 12,10 לייכטע מוזיק 1 ידיעות 1,05 פליטען, 3,30 עקספארט ידיעות. 3,35 בערזע. 3,45 לייכטע מוזיק. 4,45 א לעקציע אין דער דייטשער שפראך. 5 שלעזישע לידער. 5,25 פליטען. 5,35 פליטען, 5,50 פארלעזונג 6 פליטען 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן 6,15 קאנצערט 6,46 אודיציע פאר קינדער. 7 א שפאציר מיטן מיקראפאן. 7,25 געזעלשאפטליכע ווייל. 7,30 פעליעטאן 7,05 טראנסמיסיע פון קראקא 8 פליטען 8,45 אוונט ידיעות, 9 סימפאנישער קאנצערט, 9,45 טראנסמיסיע פון טארן, 10 רעקלאמע קאנ־צערט 10,15 טאנץ מוזיק, 11 ידיעות, קאמוניקא־טען, 11,05 טאנץ מוזיק.

קראנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירעז מיר דעם פרעכטיגען פילם מיט טויזענטער פאסירונגען און עמאציעס א. נ.

„דער אינזעל פון אוצרות״

אין די הויפט־ראלען: WALLACE BEERY און JACKIE COOPER — אויסער'ן פראגראם: א בילד אין פארבען FOX און פאט־אקטועליטעטען

אנהויב פון די סעאנסען 4.30 נאכמ., שבת, זונטאג און חגאות — 12.15 בייטאג. — קירצליך: „דאס געהיימניש פון דער קליינער שעריי״.

פריוואט־קליניק פון האלז־, נאז־ און אויערן־קראנקהייטען
Piotrkowska 55
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH.

Dr. med. M. Wajnberg
נערווען־קראנקהייטען
(עלעקטריזאציע)
נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד
זשעראמסקיעגא 25
טעל. 172-20

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
עפען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי א נאליז פאר אומפערמעגליכע — ביליגערע פרייזן.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ־לאמפען, סאלוקס, דיאטערמיע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64
עס ווערט ארויסגעבארגט קווארץ־לאמפען אהיים.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
Poradnia Wenerologiczna
זשעלאנא 2—פיעטריקאווער 47
טעל. 189-33
עפענט פון 9 פריה ביז 9 אווענד
ווענעריש־קראנקע, מענער־שוואכע און הויט־קראנקהייטען.
אנאליזען פון בלוט און אורין.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אווענד.

Dr. med. ROZENHAUZ-EDELISTOWA
ספעציאל־ארצט פאר קינדער־קראנקהייטען
וואוינט איצט פאלודניאווא 6
טעל. 110-49
נעהמט אן פון 8 — 9 פריה
און פון 4 — 6 נאכמיטאג.

Dr. J. Neuman
כירורג
(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא)
נעמט אן אין דערהיים פון 5—8 אווענד.
זאכאדניא 57, טעל. 281-95

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענע־רישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מענער־שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום־טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזן

Dr. med. Z. Wajs
האט זיך איבערגעצויגען אויף
נאוואמיעסקא 5 (פראנט)
ספעציאל־ארצט פאר הויט, ווענערישע, האר און געשלעכטס־קראנקהייטן
נעמט אן פון 9—1 און פון 3½—8 אווענד.
זונטאג און יום־טובים פון 9—1 מיטאג
צו לעטשניצע־פרייזען.

Dr. med. D. ROZENCWAJG
וואוינט יעצט אויף
פילסודסקיעגא 72
(ווסכאדניא) פראנט 2־טען שטאק
טעלעפאן 128-74.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
פראנט, 1־טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמיטאג
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

לעכער אויף דער מאשין ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 15 ווערטער

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

ראקאלען

צו פערדינגען אן אייגעפיהרט פראנט־געוועלב אויף לעדער־און שוסטער צודאטען אויף פזשעיאזד 51. צו ער־פאהרען אויפ'ן ארט. 5981

א לאנג אייגעפיהרט געוועלב אויף 11. ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 43 פאר א קצב מיט איינריכטונג, אויך א שטוב מיט א קיך און אנ'ענצעלנע שטוב פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען ביים וועכטער. 5993

Wyjątkowa okazja ! Śliczne 2 słoneczne pokoje, nadających się na lokal związkowy, handlowy, na szkołę frebIowską lub na mieszkanie i t.p. oddam od zaraz na dzierżawę. Czynsz kwartalny tylko 60 (sześćdziesiąt) złotych. Sz. Chojnacki, ul. Św. Jakóba № 6, II podwórze, parter. Pośrednicy pożądani.

פרייע פאסטענס

א זעלבסטשטענדיגער, גוטער שטרי־קער און א נייהערין, וועלכע איז גלייכ־צייטיג א גוטע שניידערין, קענען זיך מעלדען: 6-go Sierpnia 13, m. 19

איך זוך א שיק יונגעל פון אנ־שטענדיגע עלטערן. צו ערפאהרען זא־וואדזקא 20, רייכענבערג, אין פוטער־געוועלב. 5972

ברוך־קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטן ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט. וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בוואוסטע פראפעסארען.

J. Rapaport

ברוך־ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי־הייל־באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראך דיקאל שנעל און זיכער מיט דעם נדעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע פערענקע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל־באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צונעפאסטע ארטאפעד. בויך־באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס. הויקערס און אלערמ פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעצ. ארטאפעד. הייל־גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען־ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין־שווינדזוכט, לאמונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראק־טישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט־פוס לויט כופס־מאדעל.

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען טעלעפאנישע באשטעלונגען פון אויבען, טעל. (קאסט־פריי).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

PODZIĘKOWANIE.

Dziękuję serdecznie WP. Dyr. J. Rapaportowi w Łodzi, Wólczańska 10 i asystentce WPani Fryderyce Flekman za założenie mi specjalnego bandaża przepuklinowego ortoped. po przebytej operacji brzucha i zauważam, że Prof. Dr. Tomaszewicz, chirurg i ordynator Szpitala Ubezp. Społecznej w Łodzi orzekł, że założony mi bandaż jest wielkiem dziełem ortoped. i nader umiejętnie wykonane, dzięki temu bandażowi jestem dziś zdrową i uniknęłam kalectwa z powodu powstałej ruptury po operacji. Polecam WP. Dyr. J. Rapaporta (Wólczańska 10) i jego asystentkę Panią Fryderykę Flekman wszystkim cierpiącym na rupturę.

Łódź, dn. 15 XII 1934 r. (—) Pesa Szyff, Śródmiejska 59

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה
פאר'ן טעקסט — פרייטאג און ערב־יו״ט — 24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט — 40 — ... — 60
נאכ'ן טעקסט — 12 — ... — 18
ווייטער דער שטארט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

ניקראלאגען — 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא — 1 דאל.

רעדאקציע האט נישט די פליכט צוריקצושיקן ניט בעשטעלטע מאנוסקריפטן. פאר'ן אינהאלט און טאן פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט. — מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערזאגן די אנאנס אדער צוריקצובאצאלען פאר דעם אנאנס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat". spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem zakł. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.